Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 13

[Reichenau ?], [13. Jh.]

Dominica I. mensis Octobris. Incipit primus liber Machabeorum ... Dominica II. ... III. ... IIII. ...Dominica V. mensis Octobris. [= I Machab. 1,1-2,63. II. Mach. 3,1-4,6. 7,1-9,10]. Incipit ...

urn:nbn:de:bsz:31-41548

Visual Library

uestimentis. et stetit in atrio domus regis quod erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra ostium domus. Cumque uidisset asuerus rex reginam stantem. placuit oculis eius. et extendit contra eam uirgam auream quam tenebat manu. Que accedens. osculata est summitatem uirge eius. Dixitque ad eam rex. Quid uis hester regina? Que est petitio tua? Etiam si dimidiam regni partem petieris. dabitur tibi. Hester respondit. III.

Si regi placet. obsecro ut uenias ad me hodie. et aman tecum ad conuiuium quod paraui. Statimque rex. Vocate inquit cito aman. ut hester obediat uoluntati. Venerunt itaque rex et aman ad conuiuium. quod eis regina parauerat. Dixitque ei rex postquam uinum biberat habundanter: Quid petis ut detur tibi. et pro qua re postulas? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris. impetrabis. Cui respondit hester. Peticio mea et preces iste sunt. Si inueni gratiam in conspectu regis. et si regi placet. ut det mihi quod postulo. et meam impleat petitionem. ueniat rex et aman ad conuiuium quod paraui eis. et cras regi aperiam uoluntatem meam. Egressus est itaque aman illo die letus et alacer. Cumque uidisset mardocheum sedentem ante fores palatii. et non solum non assurrexisse sibi. sed nec motum quidem de loco sessionis sue. indignatus est ualde. et dissimulata ira. reuersus est in domum suam. Conuocauit amicos ad se. et zares uxorem suam. et exposuit illis magnitudinem diuitiarum suarum. filiorumque turbam. et quanta eum gloria super omnes principes et seruos suos rex eleuasset. DOM. I. MENSIS OCTOBRIS.

Incipit primus liber Machabeorum. C. I.

ET FACTUM est postquam percussit alexander philippi macedo. qui primus regnauit in grecia. egressus de terra cethim. darium regem persarum et medorum. constituit prelia multa. et omnium obtinuit munitiones. et interfecit reges terre. et pertransiit usque ad fines terre. et accepit spolia multitudinis gentium. et siluit terra in conspectu eius. Et congregauit uirtutem exercituum fortem nimis. et exaltatus est. et eleuatum est cor eius. et obtinuit regiones gentium. et tyrannos. et facti sunt in tributum.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Et post hec decidit in lectum suũ · & co
gnouit quia moreretur · & uocauit
pueros suos nobiles · qui secum erant
nutriti a iuuentute sua · & diuisit
illis regnum suũ · cum adhuc ui
ueret · Et regnauit alexander an
nis duodecim · & mortuus est ·

Et obtinuerunt pueri II ·
eius regnũ unusquisque in lo
co suo · & imposuerunt sibi omnes di
ademata post mortem eius · & fi
lii eorũ post eos annis multis · et
multiplicata sunt mala in terra ·
Et exiit ex eis radix peccati · antio
chus illustris · filius antiochi regis ·
qui fuerat rome obses · & regna
uit in anno centesimo tricesimo &
septimo regni grecorum · In diebus
illis exierunt ex israhel filii iniqui ·
& suaserunt multis dicentes · Eamus
& disponamus testamentũ cũ gen
tibus · que circa nos sunt · quia
ex quo recessimus ab eis · inuene
runt nos multa mala · Et bonus
uisus est sermo in oculis eorum · III ·

Et destinauerunt aliqui
de populo & abierunt
ad regem · & dedit illis potestatẽ
ut facerent iustitiam gentiũ · Et
edificauerunt gymnasiũ in ieroso
limis secundum leges nationum · & fe
cerunt sibi preputia · & recesserunt
a testamento sancto · & iuncti sunt
nationibus · & uenundati sunt ut
facerent malũ · Et paratum est reg
num in conspectu antiochi · & ce
pit regnare in terra egypti · ut re
gnaret super duo regna · Et intrauit
in egyptũ in multitudine graui ·
in curribus & elefantis & equitibus ·
& copiosa nauiũ multitudine ·
Et constituit bellum aduersus pto
lomeũ regem egypti · & ueritus
est ptolomeus a facie eius & fugit ·
& ceciderunt uulnerati multi ·
Et comprehendit ciuitates munitas
in terra egypti · & accepit spolia
terre egypti · IIII ·

Et conuertit antiochus
postquam percussit egyptum · in
centesimo & quadragesimo & ter
cio anno · & ascendit ad israhel ·
& ascendit hierosolimis in multi
tudine graui · Et intrauit in sci
ficationem cũ superbia · & accepit
altare aureũ · & candelabrũ lu
minis · & uniuersa uasa eius · men
sam propositionis · & libatoria · et
fialas · & mortariola aurea · & ue
lum · & coronas · & ornamentum
aureũ · quod in facie templi erat · &
comminuit omnia · Et accepit ar
gentũ & aurũ · & uasa cõcupisci
bilia · & accepit thesauros occul
tos quos inuenit · Et sublatis om
nibus abiit in terram suã · & fecit

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

cedem hominum · et locutus est superbia
magna · Et factus est planctus ma
gnus in israel et in omni loco eorum ·
et ingemuerunt principes et seni
ores · iuuenes et uirgines infirmati
sunt · et speciositas mulierum inminu
ta est · Omnis maritus sumpsit
lamentum · et que sedebant in thoro
maritali lugebant · Et commota
est terra super habitantes in ea · et
uniuersa domus iacob induit con
fusionem · V ·
Et post duos annos dierum
misit rex principem tributorum in
ciuitates iuda · et uenit hierusalem
cum turba magna · et locutus est
ad eos pacifice in dolo · et credi
derunt ei · Et irruit super ciuitatem
repente · et percussit eam plaga ·
et perdidit populum multum ex
israel · et accepit spolia ciuitatis ·
et succendit eam igni · et destru
xit domos eius et muros eius
in circuitu · et captiuas duxerunt
mulieres et natos · et peccora pos
sederunt · Et edificauerunt ciui
tatem dauid · muro magno et
firmo et turribus firmis · et facta
est illis in arcem · Et posuerunt
illic gentem peccatorum uiros ini
quos · et conualuerunt in ea · et posu
erunt arma et escas · et congre
gauerunt spolia hierusalem · et re
posuerunt illic · et facti sunt in laque
um magnum · Et factum est hoc ad in
sidias sanctificationi · et in diabolum ma
lum in israel · VI ·
Et effuderunt sanguinem inno
centem per circuitum sanctificationis ·
et contaminauerunt sanctificationem · et
fugerunt habitatores hierusalem propter
eos · Et facta est habitatio exterorum ·
et facta est extera semini suo · et nati
eius reliquerunt eam · Sanctificatio eius
desolata est · sicut solitudo · dies fe
sti eius conuersi sunt in luctum · sab
bata eius in obprobrium · honores inni
hilum · Secundum gloriam eius multiplica
ta est ignominia · et sublimitas eius
conuersa est in luctum · Et scripsit rex
antiochus omni regno suo · ut esset
omnis populus unus · Et reliquerunt
unusquisque legem suam · et consen
serunt omnes gentes secundum uerbum
regis antiochi · et multi ex israel con
senserunt ei · et sacrificauerunt ido
lis · et coinquinauerunt sabbatum · VII ·
Et misit rex antiochus li
bros per manus nuntiorum
in hierusalem et in omnes ciuitates iude ·
ut sequerentur leges gentium terre ·
et prohiberent holocausta et sacrifi
cia · et placationes fieri in templo
dei · et prohiberent celebrari sabbatum
et dies sollemnes · et coinquinari
sancta et sanctum populum israel · Et misit

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

edificari aras. et templa. et idola. et im
molari carnes suillas. et peccora com
munia. et relinquere filios suos incir
cumcisos. et coinquinari animas eorum
in omnibus inmundis et abhominatio
nibus. ita ut obliviscerentur legem et
inmutarent omnes iustificationes dei.
et quicumque non fecissent secundum verbum
regis antiochi morerentur. Secundum omnia
verba hec scripsit omni regno suo.
et preposuit principes populo qui hec
fieri cogerent. et iusserunt civita
tibus iuda sacrificare. Et congregati
sunt multi de populo ad eos qui de
reliquerant legem domini. et fecerunt
mala super terram. et effugaverunt
populum israel in abditis et in abscondi
tis fugitivorum locis. VIII.
Die quintadecima mensis
casleu. quinto et quadragesimo an
no edificavit rex antiochus abho
minandum idolum desolationis
super altare dei. et per universas civita
tes iuda in circuitu edificaverunt
aras. et ante ianuas domorum et in
plateis incendebant thura et sacri
ficabant. et libros legis dei combusse
runt igni. scindentes eos. Et apud
quemcumque inveniebantur libri testa
menti domini. et quicumque observabat
legem domini. secundum edictum regis
trucidabant eum. In virtute sua fa
ciebat hec populo israel. qui inveniebantur

in omni mense in civitatibus. et quinta et vi
cesima die mensis sacrificabant super
aram que erat contra altare. Et mu
lieres que circumcidebant filios suos
trucidabantur secundum iussum regis an
tiochi. et suspenderunt pueros a cer
vicibus per universas domos earum.
et eos qui circumciderunt eos truci
dabant. Et multi de populo israel defi
nierunt apud se ut non manduca
rent inmunda. et elegerunt ma
gis mori quam cibis coinquinari
inmundis. Et noluerunt infringe
re legem dei sanctam. et trucidati sunt.
et facta est ira magna super populum
valde. DOM. II. MENSIS
IN DIEBUS OCTOBRIS.
illis surrexit mathathias filius
iohannis. filii symeonis sacerdos
ex filiis ioarim ab hierusalem. et conse
dit in monte modin. Et habebat
filios quinque. iohannan qui cogno
minabatur gaddis. et symeon qui
cognominabatur thasi. et iudas
qui vocabatur machabeus. et elea
zarus qui cognominabatur abaron. et
ionathas qui cognominabatur apphus.
Hi viderunt mala que fiebant
in populo iuda et hierusalem. et dixit ma
tathias. Ve mihi ut quid natus sum
videre contritionem populi mei. et con
tritionem civitatis sancte. et sedere
illic cum datur in manibus inimicorum.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Sc̄a in manu extraneorum facta sunt.
templum eius sicut homo ignobilis.
uasa glorie eius captiua abducta
sunt. iuuenes eius in plateis et iuue-
nes eius ceciderunt in gladio inimi-
corum. Que gens non hereditauit re-
gnum eius. et non obtinuit spolia
eius. Omnis compositio eius abla-
ta est. Que erat libera. facta est an-
cilla. Et ecce sc̄a nr̄a. et pulchritu-
do nr̄a. et claritas nr̄a desolata est.
et coinquinauerunt eam gentes. Quo
ergo nobis adhuc uiuere.
Et scidit mathathias et II.
filii eius uestimenta sua. et operuerunt
se ciliciis. et planxerunt ualde. Et
uenerunt illuc. qui missi erant a re-
ge antiocho. ut cogerent eos qui
confugerant in ciuitatem modin in-
molare. et accendere thura. et a le-
ge dei discedere. Et multi de populo
israel consentientes accesserunt ad eos.
Sed mathathias et filii eius constanter
steterunt. et respondentes qui missi
erant ab antiocho. dixerunt mathathie.
Princeps et clarissimus et magnus
es in ciuitate. et ornatus filiis et
fratribus. Ergo accede prior et fac ius-
sum regis. sicut fecerunt omnes gen-
tes et uiri iuda et qui remanserunt
in ierusalem. et eris tu et filii tui inter
amicos regis. et amplificatus argen-
to et auro et muneribus multis.

Et respondit mathathias.
et dixit magna uoce. Et si
omnes gentes regi antiocho obediunt.
ut discedat unusquisque a seruitute
legis patrum suorum et consentiunt
mandatis eius. ego et filii mei et
fratres mei obediemus legi patrum
nostrorum. Propitius sit nobis deus. non est
nobis utile relinquere legem et iu-
stitias dei. Non audimus uerba regis
antiochi nec sacrificabimus. trans-
gredientes legis nostre mandata. ut
eamus altera uia. IIII.
Et ut cessauit loqui uerba
hec. accessit quidam iudeus in omnium
oculis sacrificare idolis super aram
in ciuitate modin secundum iussum regis.
Et uidit mathathias et doluit. et con-
tremuerunt renes eius. et accensus est
furor eius secundum iudicium legis. et insili-
ens trucidauit eum super aram. Sed
et uirum quem miserat rex antiochus.
qui cogebat immolari. occidit in
ipso tempore et aram destruxit. et ze-
latus est sicut fecit finees zambri
filio salomi. Et exclamauit mathathias
uoce magna dicens. Omnis qui zelum
habet legis statuens testamentum.
exeat post me. Et fugit ipse et filii
eius in montes. et reliquerunt quecumque
habebant in ciuitate. Tunc descen-
derunt multi querentes iudicium et
iustitiam in desertum. ut sederent

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

ibi ipsi et filii eorum et mulieres eorum et pe
cora eorum: quoniam induruerunt super eos mala.
E t renuntiatum est V.
uiris regis et exercitui qui
erat in hierusalem in ciuitate dauid: quoniam
discessissent uiri quidam qui dissi
pauerunt mandatum regis in loca oc
culta in deserto: et abiissent post il
los multi. Et statim perrexerunt ad
uersus eos: et constituerunt contra
eos prelium in die sabbatorum. Et dixerunt
ad eos. Resistitis et nunc? Adhuc ex
ite. et facite secundum uerbum regis:
et uiuetis. Et dixerunt. Non exibimus
neque faciemus uerbum regis: ut
polluamus diem sabbatorum. Et conci
tauerunt aduersus eos prelium. Et non
responderunt eis: nec oppilauerunt
loca occulta dicentes. Moriamur
omnes in simplicitate nostra: et testes
erunt super nos celum et terra quod
iniuste perditis nos. Et intulerunt
eis bellum sabbatis: et mortui sunt
ipsi et uxores eorum et filii eorum et peco
ra eorum usque ad mille animas hom
inum. VI.
V t cognouit mathatias et a
mici eius: et luctum habuerunt super
eos ualde. Et dixit uir proximo suo.
Si omnes fecerimus sicut fratres nostri
fecerunt. et non pugnauerimus ad
uersus gentes pro animabus nostris. et
iustificationibus nostris: citius disper
dent nos de terra. Et cogitauerunt
in die illa dicentes. Omnis homo
quicumque uenerit ad nos in bello
in die sabbatorum pugnemus aduer
sus eum: et non moriemur omnes.
sicut mortui sunt fratres nostri in oc
cultis. Tunc congregata est ad eos
synagoga iudeorum. fortis uiribus
ex israel. omnis uoluntarius in lege:
et omnes qui fugiebant a malis ad
diti sunt ad eos: et facti sunt illis
ad firmamentum. Et collegerunt
exercitum et percusserunt peccato
res in ira sua. et uiros iniquos in in
dignatione sua: et ceteri fugerunt
E ad nationes ut euaderent.
t circuiuit mathathias VII.
et amici eius. et destruxerunt aras.
et circumciderunt pueros incircumci
sos quotquot inuenerunt in finibus
israel in fortitudine. et persecuti sunt
filios superbie: et prosperatum est
opus in manu eorum: et obtinuerunt
legem de manibus gentium et de
manibus regum: et non dederunt
cornu peccatori. Et appropinqua
uerunt dies mathathie moriendi:
et dixit filiis suis. Nunc confortata
est superbia et castigatio: et tempus
euersionis et ira indignationis.
Nunc ergo o filii emulatores esto
te legis: et date animas uestras pro te
stamento patrum: et mementote

operum patrum que fecerunt in generationibus suis . et accipietis gloriam magnam et nomen eternum . VIII.

Abraham nonne in temptatione inventus est fidelis . et reputatum est ei ad iustitiam . Ioseph in tempore angustie sue custodivit mandatum dei . et factus est dominus egypti . Fines pater noster zelando zelum dei . accepit testamentum sacerdocii eterni . Ihesus dum implevit verbum . factus est dux israel . Caleph dum testificatur in ecclesia . accepit hereditatem . David in sua misericordia consecutus est sedem regni ~~in secula~~ in secula . Helyas dum zelat zelum legis . receptus est in celum . Ananias azarias misahel credentes . liberati sunt de flamma . Daniel in sua simplicitate . liberatus est de ore leonum . Et ita cogitate per generationem et generationem . quia omnes qui sperant in eum non infirmantur . et a verbis viri peccatoris non timueritis . quia gloria eius stercus et vermis est . Hodie extollitur et cras non invenietur . quia conversus est in terram suam . et cogitatio eius periet . DOM. III.

Mensis octobris . Lect. I.

IGITUR CUM SANCTA civitas habitaretur in omni pace . leges etiam adhuc optime custodirentur propter oniae pontificis pietatem . et animo odio habentes mala . fiebat ut ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent . et templum maximis muneribus illustrarent . ita ut seleucus asie rex de hereditatibus suis prestaret omnes sumptus administerium sacrificiorum pertinentes . Symon autem de tribu beniamin prepositus templi constitutus . contendebat obsistente sibi principe sacerdotum iniquum aliquid in civitate moliri . Sed cum vincere oniam non posset . venit ad appollonium tharse filium qui illo tempore erat dux celesyrie et fenicis . et nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium ierosolimis . et communes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum . esse autem possibile sub potestate regis cadere universa.

II.

Cum retulisset appollonius ad regem de pecuniis que delate erant . ille accitum heliodorum qui erat super negotia eius . misit cum mandatis . ut predictam pecuniam transportaret . Statimque heliodorus iter aggressus est . specie quidem quasi per coelesyriam et fenicem civitates esset peragraturus . re autem vera propositum regis perfecturus . Sed cum venisset ierosolimam et benigne

a summo sacerdote in ciuitate esset ex
ceptus. narrauit de dato indicio pe
cuniarum. et cuius rei gratia adesset
aperuit. Interrogabat autem si ue
re hec ita essent. Tunc summus sa
cerdos ostendit deposita hec esse.
et uictualia uiduarum ac pupillorum.
quedam uero esse hircani tobie
uiri ualde eminentis. in his que de
tulerat impius symon. Uniuersa
autem argenti talenta quadringen
ta esse. et auri ducenta. Decipi ue
ro eos qui credidissent loco et tem
plo. quod per uniuersum mundum
honoratur pro sui ueneratione et sci
tate. et impossibile omnino esse.
At ille pro his que habebat in manda
tis a rege. dicebat omni genere re
gi deferenda. III.
Constituta die intrabat de
his heliodorus ordinaturus. Non
modica uero per uniuersam ciuitatem
erat trepidatio. Sacerdotes autem
ante altare cum sacerdotalibus stolis
iactauerunt se. et inuocabant de
celo eum. qui de depositis legem
posuit. ut his qui deposuerant ea
salua custodiret. Iam uero qui ui
deret summi sacerdotis uultum.
mente uulnerabatur. facies enim et
color inmutatus. declarabant in
ternum animi dolorem. Circumfusa
enim uiro mestitia quedam. et horror
corporis. per que manifestus aspici
entibus dolor cordis eius efficiebatur.
Alii etiam congregati de domibus
confluebant publica supplicatione
obsecrantes. pro eo quod in contemptum
locus esset uenturus. IIII.
Accincte mulieres ciliciis
pectus per plateas confluebant. Sed
et uirgines que concluse erant
procurrebant ad oniam. alie autem
ad muros. quedam uero per fenestras
prospiciebant. Uniuerse autem pro
tendentes manus in celum depreca
bantur dominum. ut misereretur multitu
dini populi. et auferret ab eis im
minentem ruinam. Erat autem misera
commixte multitudinis et magni
sacerdotis in agone constituti ex
pectatio. Et hii quidem inuoca
bant omnipotentem dominum. ut cre
dita sibi his qui crediderant cum
omni integritate seruarentur. He
liodorus autem quod decreuerat
perficiebat eodem loco. ipse cum sa
tellitibus circa erarium presens. Sed
spiritus omnipotentis magnam fecit sue osten
sionis euidentiam. ita ut omnes
qui ausi fuerant parere ei. ruentes
dei uirtute in dissolutionem et for
midinem conuerterentur.
Apparuit illis quidam V.
equus. terribilem habens sessorem.
optimis operimentis adornatus.

lisque cum impetu heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei insedebat: videbatur habere arma aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori, optimi gloria speciosique amictu: qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus concidit in terram: eumque multa caligine circumfusum rapuerunt: atque in sella gestatoria positum eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus et satellitibus predictum ingressus est erarium: portabatur nullo sibi auxilium ferente manifesta cognita dei virtute.

VI.

At ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus: hi autem dominum benedicebant quia magnificavit locum suum: et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum, apparente omnipotente domino gaudio et letitia impletum est. Tunc vero ex amicis heliodori quidam rogabant confestim oniam: ut invocaret altissimum ut vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus. Considerans autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam ex iudeis circa heliodorum consummatam: obtulit pro salute viri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos exoraret: idem iuvenes eisdem vestibus amicti astantes heliodoro dixerunt. Onie sacerdoti gratias age. Nam propter eum tibi dominus vitam donavit. Tu autem abeo flagellatus: nuntia omnibus magnalia dei. Et his dictis: non comparuerunt.

VII.

Heliodorus autem hostia deo oblata et votis magnis promissis ei qui vivere illi concessit: et onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera dei. Cum autem rex interrogasset heliodorum quis esset aptus adhuc semel hierosolimam mitti: ait. Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem: mitte illuc et flagellatum recipies. si tamen evaserit: eo quod in loco vere sit dei quedam virtus. Nam ipse qui habet in celis habitationem visitator et adiutor est loci illius: et venientes ad malefaciendum percutit ac perdit. Igitur de heliodoro et erarii custodia ita res se habet.

VIII.

Symon predictus pecuniarum et patrie delator male loquebatur de onia: tanquam ipse heliodorum instigasset ad hec: et ipse fuisset inventor malorum: provisoremque civitatis ac defensorem gentis sue et emulatorem

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

legis dei. insidiatorem regni audebat dicere. Sed cum inimicicię in tantum procederent. ut etiam per quosdam symonis necessarios homicidia fierent. considerans onias periculum contentionis. et appollonium insanire. utpote ducem coelesyrię et fenicis. ad augendam maliciam symonis. ad regem se contulit. non ut ciuium accusator. sed communem utilitatem apud semet ipsum uniuersę multitudinis considerans. Videbat enim sine regali prudentia impossibile esse pacem rebus dari. nec symonem posse cessare a stultitia sua. Dom. IIII.

MENSIS OCTOBRIS. L. I.

CONTIGIT septem fratres cum matre apprehensos. compelli a rege contra fas ad carnes porcinas. flagris et taureis cruciatus. Unus autem ex illis qui erat primus. sic ait. Quid queris. et quid uis discere a nobis. Parati sumus mori. magis quam patrias dei leges preuaricari. Iratus itaque rex. iussit sartagines et ollas eneas succendi. Quibus statim succensis. iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam. et cute capitis abstracta. summas quoque manus ei et pedes precidi. ceteris eius fratribus et matre inspicientibus. Et cum iam per omnia inutilis factus esset. iussit ignem admoueri. et adhuc spirantem torreri in sartagine.

In sartagine cum diu cruciaretur. II. ceteri una cum matre inuicem se hortabantur mori fortiter dicentes. Dominus deus aspiciet ueritatem. et consolabitur in nobis. quemadmodum protestatione cantici declarabat moyses. et in seruis suis consolabitur. Mortuo itaque primo illo hoc modo. sequentem deducebant ad illudendum. Et cute capitis eius cum capillis detracta. interrogabant si manducaret prius quam toto corpore per membra singula puniretur. At ille respondens patria uoce dixit. Non faciam. Propter quod et iste sequenti loco primi tormenta suscepit. et in ultimo spiritu constitutus ait. Tu quidem scelestissime. in presenti uita nos perdis. sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in eterne uite resurrectione suscitabit. III.

Post hunc tercius illudebatur. et linguam postulatus cito protulit. et manus constanter extendit. et cum fiducia ait. E celo ista possideo. sed propter dei leges. nunc hec ipsa despicio. quoniam ab ipso me ea recepturum spero. ita ut rex et qui cum ipso erant. mirarentur adolescentis animum. quod tanquam nihilum duce-

ret cruciatus. Et hoc itaque defuncto. quartum similiter uexabant torquentes. Et cum iam esset ad mortem. sic ait. Potius est ab hominibus morti datos spem expectare a deo. iterum ab ipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad uitam non erit. Et his dictis. mortuus est. IIII.

Cum admouissent quintum. uexabant eum. At ille respiciens in eum dixit. Potestatem inter homines habens. cum sis corruptibilis facis quod uis. noli autem putare genus nostrum a deo esse derelictum. Patienter sustine. et uidebis magnam potestatem ipsius. qualiter te et semen tuum torquebit. et his dictis. mortuus est. Post hunc ducebant et sextum. et is mori incipiens sic ait. Noli frustra errare. nos enim propter nosmetipsos hec patimur. peccantes in deum nostrum. et digna ammiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne existimes te impune facturum. quod contra deum pugnare temptaueris. V.

Supramodum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna. que pereuntes septem filios sub unius diei tempore conspiciens. bono animo ferebat propter spem quam in deum habebant. Singulos illa hortabatur patria uoce fortiter. repleta sapientia. et feminee cogitationi masculinum animum inserens. dixit ad eos. Nescio qualiter in utero meo apparuistis. Neque enim ego spiritum et animam donaui uobis et uitam. et singulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim mundi creator. qui formauit hominis natiuitatem. quique omnium inuenit originem. et spiritum uobis iterum cum misericordia reddet et uitam. sicut nunc uosmetipsos despicitis propter leges eius. VI.

Antiochus contemni se arbitratus. simul et exprobrantis uoce despecta. cum adhuc adolescentior superesset. non solum uerbis hortabatur. sed iuramento affirmabat. diuitem se et beatum facturum. et translatum a patriis legibus amicum habiturum. et res necessarias prebiturum. Sed ad ista cum adolescens nequaquam inclinaretur. uocauit rex matrem. et suadebat ut adolescenti fieret in salutem. Cum autem multis uerbis esset eam hortatus. promisit suasuram se esse filio. VII.

Itaque inclinata ad illum. irridens crudelem tyrannum. ait patria

uoce. Fili miserere mei. que te in
utero decem menses portaui. et lac
triennium dedi et alui. et in etatem
istam perduxi. peto nate aspicias
in celum et terram et ad omnia que in
eis sunt. et intelligas quia ex nihi
lo fecit illa deus et hominum genus.
ita fit ut non timeas carnificem
istum. sed dignus effectus fratrib;
tuis suscipe mortem. ut in illa mi
seratione cum fratrib; tuis recipi
am te. Cum hec illa adhuc diceret.
ait adolescens. Quem sustinetis?
Non obedio precepto regis. sed pre
cepto legis dei. que data est nobis
per moysen. Tu uero qui inuentor
omnis malitie factus es in he
breos. non effugies manum dei.
.viii. Nos pro peccatis nostris hec
patimur. et si nobis
propter increpationem et correptio
nem dominus noster modicum iratus est.
sed iterum reconciliabitur seruis
suis. tu autem o scelestе et omnium
hominum flagitiosissime. noli
frustra extolli uanis spebus. in
seruis eius inflamatus. Non enim
omnipotentis dei. et omnia inspicientis
iudicium effugisti. Nam fratres
mei modico nunc dolore susten
tato. sub testamento eterne uite
effecti sunt. tu uero iudicio dei
iustas superbie penas solues.

Ego autem sicut fratres mei animam
et corpus meum trado pro patriis
legibus. inuocans deum maturius
genti nostre propitium fieri. te quoque
cum tormentis et uerberib; confi
teri. quod ipse est deus solus. In
me uero et in fratrib; meis desi
net omnipotentis dei ira. que super
omne genus nostrum iuste super induc
ta est. Tunc rex accensus ira in
hunc super omnes crudelius dese
uit. indigne ferens derisum se.
Et hic itaque mundus obiit. per omnia
in domino confidens. Nouissime autem
et mater consumata est. Igitur
de sacrificiis et de nimiis crude
litatibus satis dictum. Tu autem.

DOM. V. MENSIS OCT. Que
fit eo anno quo incipit Adaperiat
.iiii. kl. octobris. Lect. I.

IUDAS MACHABEUS
et qui cum eo erant. introibant
latenter in castella. et conuocan
tes cognatos et eos qui permanse
rant in iudaismo. assumentes
eduxerunt ad sex milia uiros.
et inuocabant dominum ut respice
ret in populum qui ab hominib; con
culcabatur. ut misereretur tem
plo quod contaminabatur ab im
piis. misereretur etiam exterminio
ciuitatis. que esset iam compla
nanda. et uocem sanguinis ad se

clamantis audiret. Memoraretur quoque
iniquissimas mortes innocentium
paruulorum et blasphemias nomini
suo illatas. et indignaretur super his.
At machabeus congregata multi
tudine. intolerabilis gentibus effi
ciebatur. Ira enim domini in misericordiam
conuersa est. et superueniens castel
lis et ciuitatibus improuisus succen
debat eas. et oportuna loca occu
pans non paucas hostium strages
dabat. maxime autem noctibus
ad huiuscemodi excursus ferebatur.
et fama uirtutis eius ubique diffun
debatur. ·II·

Videns autem phylippus
paulatim uirum ad profectum ueni
re. ac frequentius res ei prospere
cedere. ad ptolomeum ducem cele
syrie et fenicis scripsit. ut auxilium
ferret regis negociis. At ille ue
lociter misit nicanorem patrocli
de primoribus amicum. datis ei per
mixtis gentibus armatis non mi
nus uiginti milibus. ut uniuer
sum iudeorum genus deleret. ad
iuncto ei gorgia uiro militari...

Constituit nica ·III·
nor regi. ut tributum
quod romanis erat dandum.
duo milia talentorum de captiui
tate iudeorum suppleret. statimque
ad maritimas misit ciuitates.
conuocans ad coemptionem iudai
corum mancipiorum. promittens se nona
ginta mancipia talento distrac
turum. non respiciens ad uindic
tam que eum ab omnipotente
esset consecutura. Iudas autem
ubi comperit. indicauit his qui
secum erant iudeis. nicanoris
aduentum. Ex quibus quidam for
midantes et non credentes dei iu
sticie. in fugam uertebantur. Alii
uero siquid eis superfuerat uende
bant. simulque dominum deprecabantur.
ut eriperet eos ab impio nicanore.
qui eos prius quam comminus
ueniret uendiderat. si non propter
eos. propter testamentum quod erat
ad patres eorum. et propter inuocati
onem sancti et magnifici nominis
eius super ipsos. ·IIII·

Conuocatis autem ma
chabeus septem milibus qui cum
ipso erant. rogabat ne hostibus
reconciliarentur. neque metuerent
inique uenientium aduersum se
hostium multitudinem. sed fortiter
contenderent. ante oculos ha
bentes contumeliam que in locum
sanctum ab his iniuste esset illata.
itemque et ludibria habite ciuita
tis iniuriam. adhuc etiam ueterum
instituta conuulsa. Nam illi qui
dem armis confidunt simul et

audacia / nos autem in omnipotente
domino qui potest uenientes aduer
sum nos et uniuersum mundum uno
nutu delere confidimus. Admonuit
autem eos et de auxiliis dei que
facta sunt erga parentes / et sub
sennecharib centum octoginta quinque
milia ut perierint. et de prelio quod
eis aduersus galathas fuit in ba
bylonia. ut omnes ubi ad rem
uentum est. macedonibus sociis
hesitantibus; ipsi sex milia soli per
emerunt centum uiginti milia.
propter auxilium illis datum e celo /
et beneficia plurima consecuti
sunt. His uerbis constantes ef
fecti sunt / et pro legibus et patria
mori parati. ·V·

Constituit itaque fratres suos
duces utrique ordini symonem et
iosephum et ionathan / subiec
tis unicuique millenis et quin
gentenis. Ad hoc etiam heldre
lecto illis sancto libro. et dato sig
no adiutorii dei in prima acie
ipse dux commisit cum nicanore /
et facto sibi adiutore omnipotente
interfecerunt super nouem milia
hominum. Maiorem autem partem
exercitum nicanoris. uulneribus
debilem factam / fugere com
pulerunt. Pecuniis uero eorum
qui ad emptionem ipsorum uene
rant sublatis. ipsos usque quaque perse
cuti sunt / sed reuerterunt hora
conclusi. Nam erat ante sabbatum.
Quam ob causam non perseuerauerunt
insequentes. Arma autem et spolia
ipsorum congregantes sabbatum age
bant / benedicentes dominum qui li
berauit eos in isto die. misericordie
initium stillans in eos. Post sabba
tum uero debilibus et orphanis
et uiduis diuiserunt spolia / et
residua ipsi cum suis habuere.

His ita gestis. et com ·VI·
muniter ab omnibus facta
obsecratione / misericordem dominum
postulabant. ut in finem seruis
suis reconciliaretur. Et ex his qui
cum tymotheo et bachide erant
contra se contendentes. super ui
ginti milia interfecerunt. et mu
nitiones excelsas obtinuerunt. et
plures predas diuiserunt equa
portione. debilibus et pupillis et
uiduis. sed et senioribus; facientes.
et cum arma eorum collegissent / di
ligenter omnia composuerunt in
locis oportunis. Residua uero
spolia hierosolimam detulerunt / et
philarcen qui cum thymotheo erat
interfecerunt / uirum scelestum qui in
multis iudeos afflixerat. Et cum
epicenia agerent in hierosolimis
eum qui sacras ianuas incende

rat idest caufstenen · cū in quo d'c̄a
domiciliū refugisset incenderunt ·
digna ei mercede ꝓ impietatibus
suis reddita · ·VII·

Facinorosissimus autē ni
canor · qui mille negotiantes ad
iudeoꝝ uenditionem adduxerat ·
humiliatus auxilio dn̄i · ab his q's
nullus existimauerat · deposita
ueste glorię · ꝑ mediterraneas fu
giens · solus uenit ad antiochiā
summā infelicitatē de interitu
sui exercitus consecutus · & qui
ꝓmiserat romanis se tributum
restituere de captiuitate hiero
solimoꝝ · p̄dicabat nunc protecto
rem dn̄m habere iudeos · & ob ip
sum inuulnerabiles esse · eo quod
sequerentur leges ab ipso consti
tutas · Eodem tempe antiochus
inhoneste reuertebatur de psi
de · Intrauerat enī eam quę dr̄
persipolis · & temptauit spoliare
templa · et ciuitatē opprimere ·
sed multitudine ad arma con
currente in fugam uersi sunt ·
& ita contigit ut antiochus post
fugam turpiter rediret · Et cū
uenisset circa egbathana · reco
gnouit quę erga nicanorē &
timotheū gesta sunt · ·VIII·

Elatus ira · arbitrabatur
se iniuriā illoꝝ qui se
fugauerant posse in iudeos re
torquere · ideoq; iussit agitari
currū sine intermissione · agens
iter cęlesti eum iudicio urgen
te · quod ita supbe locutus est ·
uenturū se hierosolimā et con
geriem sepulchri iudeoꝝ eum
facturū · Sed qui uniuersa con
spicit dn̄s ds̄ isrl̄ · percussit eum
insanabili & inuisibili plaga ·
Ut enī finiuit hunc ipsum ser
monem · apprehendit eum dolor
dirus uiscerū · & amara internoꝝ
tormta · et quidē satis iuste · qp
pe qui multis & nouis cruciatib;
alioꝝ torserat uiscera · licet ille
nullo mō a sua malicia cessaret ·
Sup hęc autē supbia repletus ·
ignem spirans animo in iudeos ·
& p̄cipiens accelerare negotiū ·
contigit illū impetu euntem
de curru cadere · & graui corporis
collisione mbra uexare · isq; qui
sibi uidebatur etiā fluctib; ma
ris imperare · supra humanū mo
dū supbia repletus · & montiū
altitudines in statera appendere ·
nunc humiliatus ad terram · in ge
statorio portabat' · manifestam
dī uirtutē in semetipso contestans ·
ita ut de corpe impii uermes
scaturirent · ac uiuentes in do
lorib; carnes eius effluerent ·

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

odore etiam illius et fetore exercitus
grauaret. Et qui paulo ante sydera
celi contingere se arbitrabatur, eum
nemo poterat propter intolerantiam
fetoris portare. INCIPIT SECUNDUS
liber Machabeorum. C. I.

FRATRIBUS
qui sunt per egyptum
iudeis salutem dicunt fratres qui
in hierosolimis iudei et qui in re
gione iudee. pacem bonam. Be
nefaciat uobis deus. et meminerit
testamenti sui. quod ad abraham
et ysaac et iacob locutus est ser
uorum suorum fidelium. et det uobis
cor omnibus ut colatis eum. et fa
ciatis uoluntatem eius. corde
magno et animo uolenti. Adaperi
at cor uestrum in lege sua et in precep
tis suis. et faciat pacem. Exau
diat orationes uestras. et reconcili
etur uobis. nec deserat uos in
tempore malo. Et nunc hic sumus
orantes pro uobis. Regnante deme
trio. anno centesimo sexagesimo
nono nos iudei scripsimus uobis
in tribulatione et impetu. qui su
peruenit nobis in istis annis. ex
quo recessit iason. et qui cum eo
erant. a sancta terra et a regno. por
tam succenderunt et effuderunt
sanguinem innocentem. et orauimus ad dominum et exauditi sumus.
et obtulimus sacrificium et similaginem.
et accendimus lucernas. et proposuimus
panes. et nunc frequentate dies
scenophegię mensis casleu. .II.

Anno centesimo octogesimo
octauo populus qui est hiero
solimis. et in iudea. senatusque et iu
das. aristobolo magistro ptolomei
regis. qui est de genere christorum sacer
dotum et his qui in egypto sunt
iudeis. salutem et sanitatem. De ma
gnis periculis a deo liberati. magnifi
ce usque quaque agimus gratias et ipsi.
utpote qui aduersus talem regem
dimicauimus. Ipse enim ebullire fe
cit de perside eos qui pugnauerunt con
tra nos. Nam cum in perside esset dux
ipse. et cum eo inmensus exercitus.
cecidit in templo naneę. consilio
deceptus sacerdotis naneę. Etenim
cum eam habitaturus uenit ad locum
antiochus. et amici eius. ut acciperet
pecunias multas dotis nomine.
cumque proposuisset eas sacerdos na
neę. et ipse cum paucis ingressus es
set. intra ambitum fani. clauserunt
templum. cum intrasset antiochus.
apertoque occulto aditu templi. mit
tentes lapides percusserunt ducem
et qui cum eo erant. et diuiserunt
membratim. et capitibus amputatis
foras proiecerunt. Facturi igitur quin
ta et uicesima mensis casleu pu

rificationem templi necessarium duximus significare vobis. ut et vos quoque agatis diem scenophegie. et diem ignis qui datus est. quando neemias edificato templo et altari obtulit sacrificia. Nam cum in persidem ducerentur patres nostri sacerdotes. qui tunc dei cultores erant. acceptum ignem de altario occulte absconderunt in valle. ubi puteus erat altus et siccus. et in eo contutati sunt eum. ita ut omnibus ignotus esset locus. ·III·

Cum preterissent anni multi et placuit deo ut mitteretur neemias a rege persidis. nepos sacerdotum illorum qui absconderant. misit ad requirendum ignem. et sicut narraverunt nobis. non invenerunt ignem. sed aquam crassam. Et iussit eos haurire et afferre sibi. et sacrificia que imposita erant. iussit neemias sacerdos aspergi aqua ipsa. et ligna et que erant superposita. Atque hoc factum est. et tempus affuit quod sol refulsit. qui prius erat in nubilo. accensus est ignis magnus. ita ut omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consumaretur sacrificium. ionatha inchoante. ceteris autem respondentibus. Et neemie erat oratio. hunc habens modum. Domine deus omnium creator terribilis et fortis. iustus et misericors. qui solus es rex bonus. solus prestans. solus iustus et omnipotens et eternus. qui liberas israel de omni malo. qui fecisti patres electos et sanctificasti eos. accipe sacrificium pro universo populo tuo israel. et custodi partem tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram. libera eos qui serviunt gentibus. contemptos et abhominatos respice. ut sciant gentes quia tu es deus noster. Affligе opprimentes. et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo. sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant ymnos. usque quo consumptum esset sacrificium. Ex residua autem aqua neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est. flamma ex eis accensa est. sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Ut vero manifestata esset res. renuntiatum est regi persarum. quod in loco in quo ignem absconderant hii qui translati fuerant sacerdotes aqua apparuit. de qua neemias et qui cum eo erant. purificaverunt sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter examinans. fecit ei templum. et si quibus donaverat rex multa bona accipiebat ex hoc et tribuebat. Appellavit autem nee-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Imas hunc locum nephtar: quod inter-
pretatur purificatio. Vocatur apud
plures nephi. LECTIO I.
INVENITUR in descriptionibus
hieremie prophete: quod iussit accipere
ignem eos qui transmigrabant. ut si-
gnificatum est: et ut mandavit trans-
migratis. et dedit illis legem ne
obliviscerentur precepta domini. et ut non
exerrarent mentibus: videntes simu-
lachra aurea et argentea et ornamen-
ta eorum. Et alia huiusmodi dicens: hor-
tabatur ne legem amoverent a cor-
de suo. Erat autem in ipsa scriptura
quomodo tabernaculum et archam iussit
propheta divino responso ad se facto
comitari secum: usque quo exiit in
montem in quo moyses ascendit.
et vidit dei hereditatem. Et veniens
ibi hieremias: invenit locum spe-
lunce. et tabernaculum et archam et
altare incensi intulit illuc: et os-
tium obstruxit. II.
Et accesserunt quidam si-
mul qui sequebantur. ut notarent si-
bi locum: et non potuerunt invenire.
Ut autem cognovit hieremias: cul-
pans illos dixit. quod ignotus erit
locus. donec congreget deus congre-
gationem populi. et propitius fiat. et
tunc dominus ostendet hec: et appare-
bit maiestas domini. et nubes erit
sicut moysi manifestabatur: et sicut
cum salemon petiit. ut locus sanctificare-
tur magno deo: manifestabatur hec.
et ut sapientiam habens. obtulit sacri-
ficium dedicationis et consummatio-
nis templi: sicut et moyses orabat ad
dominum. et descendit ignis de celo. et
consumpsit holocaustum: et dixit mo-
yses eo quod non sit manducatum quod
erat pro peccato: et consumptum est. Simi-
liter autem et salomon octo diebus cele-
bravit dedicationem. Inferebantur autem
in descriptionibus et commentariis neemie
hec eadem: et ut construens bibli-
othecam congregavit de regionibus
libros et prophetarum et david. et episto-
las regum: et de donariis. Similiter
autem et iudas ea que didicerat per
bellum quod nobis acciderat. congre-
gavit omnia: et sunt apud nos. Si
ergo desideratis hec: mittite qui
perferant vobis. Acturi itaque purifi-
cationem scripsimus vobis. Bene igitur
facietis: si egeritis hos dies. Deus
autem qui liberavit populum suum. et red-
didit hereditatem omnibus. et regnum
et sacerdotium et sanctificationem sicut
promisit in lege. speramus quod cito nostri
miserebitur. et congregabit de sub
celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de
magnis periculis: et locum purgavit.
De iuda machabeo III.
et fratribus eius. et de templi
magni purificatione. et de are

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dedicatione· sed et de p̄liis que ptinēt
ad antiochū nobilē· et filiū eius eupa
torem· et de illuminationib; que de
celo facte sunt ad eos· qui pro iudeis
fortit̄ fecerunt· ita ut uniuersam
regionē· cū pauci essent uindicarēt·
et barbarā multitudinē fugarent·
et famosissimū toto orbe templū
recuperarent et ciuitatē liberarent·
ut leges que abolende erant resti
tuerent· dn̄o cū omni tranquilli
tate ꝓpitio facto illis. Item que ab
iasone cyreneo quinq; libris comp̄
hensa sunt· temptauim9 nos uno
uolumine breuiare· Considerantes
enī multitudinē librorum· et difficul
tatem uolentib; ~~q̄dem legere~~ ag
gredi narrationes hystoriarū· ꝓpt
multitudinē rerum curauim9 uo
lentib; q̄dem legere ut esset ani
mi oblectatio· studiosis uero ut fa
cile possint memorie comm̄dare·
omnib; autē legentib; utilitas cō
feratur· et nobis quidē ipsis qui
opus hoc breuiandi causa susce
pimus non facilem laborē· immo
uero negotiū plenū uigiliarū et
sudoris assūpsimus· sicut hi qui
p̄parant conuiuiū et querunt aliorum
uoluntati parere· ꝓpter multorum
grām libent̄ laborē sustinemus·
ueritatē quidē de singulis auc
torib; concedentes· ipsi aūt secūdm
datam formā breuitati studentes. Si
enī noue domus architecto de uni
uersa structura curandū est· ei uero
qui pingere curat que apta sunt
adornatū exquirenda sunt· ita esti
mandū est et in nobis. Etenī et in
tellectū colligere· et ordinare ser
monē· et curiosius partes singulas
quasq; inquirere hystorie· cōgruit
auctori· breuitatē uero dictionis
sectari· et executiones rerum uita
re· breuitati concedendum est· Hinc
igitur rationē incipiem9. De p̄fati
one tantū dixisse sufficiat. Stul
tum etenī est ante hystoriā efflu
ere· in ipsa autē hystoria succingi.

LECTIO PRIMA.

POST SELEUCI

uite excessum· cū susce
pisset regnum antiochus· q̄ nobi
lis appellabat̄· ambiebat iason fr̄
onie· summū sacerdotiū adito re
ge· pmittens ei argenti talenta
lx et trecenta· et ex redditib; aliis
talenta octoginta. Sup hec pmit
tebat et alia centū q̄nquaginta·
si potestatē ei concederet gymnasiū
et ephebiā sibi constituere· et eos q̄
in ierosolimis erant antiocenos
scribere· Quod cū rex annuisset
et obtinuisset p̄ncipatū· statim
ad gentilē ritum contribules suos
transferre cepit. Et amotis his

que humanitatis causa iudeis a regib;
fuerant constituta p iohanne patrem
eupolemi q ad romanos de amicicia
& societate functus est legatione.
legitima ciuiu iura destituens. pra
ua instituta sanciebat. Et eni ausus
est sub ipsa arce gymnasiu consti
tuere. & optimos quosq; ephebor
in lupanarib; ponere. ·II·
Erat hoc non initiu sed incre
menti quodda & pfectus gentilis
et alienigene conuersationis. ppt
impii & n sacerdotis iasonis nefariu
& inauditu scelus. ita ut sacerdo
tes iam n circa altaris officia dedi
ti eent. s; contempto templo & sacri
ficiis neglectis. festinarent parti
cipes fieri palestre. & pbitionis ei
iniuste & in exerciciis disci. & pa
trios qdem honores nihil haben
tes. grecas glas optimas arbitra
bantur. Quaru gra piculosa eos
contentio habebat. & eor instituta
emulabant. ac p omnia his consimiles
ee cupiebant. quos hostes & pem
ptores habuerant. In leges eni di
uinas impie agere. impune n co
cedit. sed hec sequens tempus de
clarabit. Cu aute qnquennalis a
gon. tyro celebraretur. & rex pre
sens eet. misit iason facinorosus
ab hierosolimis uiros speculatores.
portantes argenti didragmas
trecentas in sacrificiu herculis. quas
postulauerant hii qui adportaue
rant. ut in sacrificiis erogarent. qa
non oporteret in alios sumpt eas
deputari. Sed hec oblata sunt qde
ab eo qui miserat in sacrificiu hercu
lis. ppter psentes aut date sunt
in fabrica nauiu trigeru. Misso
aut in egyptu apollonio nestei fi
lio. ppt primat ptolomei philome
toris regis. cu cognouisset antio
chus alienu se a negociis regni ef
fectum. ppriis utilitatib; consulens.
pfectus inde uenit ioppen. & inde
hierosolima. & magnifice ab iaso
ne & ciuitate susceptus. cu facu
laru luminib; & laudib; ingressus
est. & inde in fenice exercitu con
uertit. ·III·
Post triennii tempus mi
sit iason menelau supradicti sy
monis frem. portante pecunias
regi. & de negociis necessariis re
sponsa platurum. At ille comen
datus regi. cu magnificasset facie
potestatis eius. in semetipsu retor
sit. summu sacerdotiu. sup ponens
iasoni talenta argenti trecenta.
acceptisq; a rege mandatis. uenit
nihil quide dignu habens sacer
docio. animos uero crudelis tyran
ni & fere belue iram gerens. Et
iason quide. qui ppriu fratrem

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

captiuauerat. ipse deceptus. profugus in amanitem. expulsus est regione. Menelaus autem principatum quidem obtinuit. de pecuniis uero regi promissis nihil agebat. cum exactionem faceret sostratus qui arci erat prepositus. nam ad hunc exactio uectigalium pertinebat. Quam ob causam utrique ad regem uocati. menelaus amotus est a sacerdotio. succedente lisimacho fratre suo. sostratus autem prelatus est cypriis. Et cum hec agerentur. contigit tharsenses et mallotas seditionem mouere. eo quod antiochi concubine regis dono essent date. Festinanter itaque rex uenit sedare illos. relicto suffecto uno ex comitibus suis andronico. Ratus autem menelaus accepisse se tempus opportunum. aurea quedam uasa e templo furatus. donauit andronico. et alia donauerat uendiderat tyro et per uicinas ciuitates. Quod cum certissime cognouisset onias. arguebat eum ipse in loco tuto se continens antiochie secus dafnen. Unde menelaus accedens ad andronicum. rogabat ut oniam interficeret. Qui cum uenisset ad oniam. et datis dextris cum iureiurando. quamuis esset ei suspectus. suasisset de asilo procedere. statim eum peremit. non ueritus iustitiam. Ob quam causam non solum iudei. sed et alie quoque nationes indignabantur. et moleste ferebant de nece tanti uiri iniusta.

Lectio .I.

REGRESSUM regem de cilicie locis adierunt iudei apud antiochiam. simul et greci. conquerentes de iniqua nece onie. Contristatus itaque animo antiochus. et flexus ad misericordiam. lacrimas fudit. recordatus defuncti sobrietatem et modestiam. accensisque animis. andronicum purpura exutum. circumduci per totam ciuitatem iubet. et eodem loco quo in oniam impietatem commiserat. sacrilegum uita priuari. domino illi dignam penam tribuente. Multis autem sacrilegiis in templo a lisimacho commissis. menelai consilio et diuulgata fama. congregata est multitudo aduersus lisimachum. multo iam auro exportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis. lisimachus armatis fere tribus milibus. iniquis manibus uti cepit. duce quodam tyranno. etate pariter et dementia prouecto. Sed ut intellexerunt conatum lisimachi. alii lapides. alii

fustes ualidos arripuere. quidam
uero cinerem in lisimachum iecere.
Et multi quidem uulnerati. quidam
autem prostrati. omnes uero in fugam uer
si sunt. ipsum autem sacrilegum secus
erarium interfecerunt. De his ergo ce
pit iudicium aduersus menelaum
agitari. ·II·

Cum uenisset rex tyrum.
ad ipsum negocium detulerunt mis
si uiri tres a senioribus. Et cum supe
rarentur menelaus. promisit ptolo
meo multas pecunias dari ad
suadendum regem. Itaque ptolome
us in quodam atrio positum quasi
refrigerandi gratia regem adiit.
et a sententia deduxit. et mene
laum quidem uniuerse malicie reum
criminibus absoluit. miseros autem
qui etiam si apud scithas causam
dixissent. innocentes iudicarentur
morte damnauit. Cito ergo in
iustam penam dederunt. qui pro
ciuitate et populo et sacris ua
sis causam prosecuti sunt. Quam
obrem tyrii quoque indignati.
erga sepulturam eorum liberalissi
mi extiterunt. Menelaus autem
propter eorum qui in potentia erant
auariciam. permanebat in potesta
te. crescens in malicia et ad insi
dias ciuium. Eodem tempore antio
chus secundam profectionem parauit
in egyptum.

Contigit autem per uniuer ·III·
sam hierosolimorum ciuitatem
uideri diebus quadraginta per aera
equites discurrentes. auratas stolas
habentes. et hastas. quasi cohor
tes armatas. et cursus equorum per or
dinem digestos. et congregatio
nes fieri cominus. et scutorum motus.
et galeatorum multitudinem gladiis
districtis. et telorum iactus. et aureorum
armorum splendorem omnisque ge
neris loricarum. Quapropter omnes ro
gabant in bonum monstra con
uerti. Sed cum falsus rumor exis
set. tanquam uita excessisset anti
ochus. assumptis iason non minus
mille uiris. repente aggressus est
ciuitatem. et ciuibus ad murum
conuolantibus. ad ultimum apprehen
sa ciuitate menelaus fugit in ar
cem. Iason uero non parcebat
in cede ciuibus suis. nec cogitabat
prosperitatem aduersus cognatos
malum esse arbitrans hostium et
non ciuium trophea se capturum.
et principatum quidem non obtinu
it. finem uero insidiarum suarum
confusionem cepit. et profugus ite
rum abiit in amanitem. Ad ultimum
exitus sui conclusus ab aretha
arabum tyranno. fugiens de ci
uitate in ciuitatem. omnibus odi
osus. ut refuga legum et execra

bus: ut patrie et ciuium hostis. in egyptum extrusus est. Et qui multos de patria expulerat. peregre periit. lacedemonas profectus. quasi pro cognatione ibi refugium habiturus: et qui insepultos abiecerat multos: ipse et inlamentatus et insepultus abicitur a sepultura: neque peregrino usus neque patrio sepulchro participans. Lectio prima.

SUSPICATUS est rex societatem deserturos iudeos: et ob hoc profectus ex egypto efferatis animis. ciuitatem quidem armis cepit. Iussit autem militibus interficere nec parcere occursantibus; et per domos ascendentes trucidare. Faciebat ergo cedes iuuenum ac seniorum: mulierum et natorum exterminia. uirginumque et paruulorum neces. Erant autem toto triduo octoginta milia interfecti: quadraginta milia uincti: non minus autem uenundati. Sed nec ista sufficiunt. ausus est intrare templum uniuerse terre sanctius. menelao ductore. qui legum et patrie fuit proditor: et scelestis manibus sumens sancta uasa. que ab aliis regibus et ciuitatibus erant posita ad ornatum loci et gloriam. contrectabat indigne et contaminabat.

ita alienatus mente antiochus. non considerabat quod propter peccata habitantium ciuitatem modicum dominus fuerat iratus: propter quod et accidit circa locum despectio. Alioquin. nisi contigisset eos multis peccatis esse inuolutos: sicut heliodorus qui missus est a seleucio rege. ad expoliandum erarium. etiam hic statim adueniens flagellatus ac repulsus utique fuisset ab audatia. Verum non propter locum gentem. sed propter gentem locum dominus elegit: ideoque et ipse locus particeps factus est populi malorum: postea autem fiet socius bonorum. Et qui derelictus est in ira dei omnipotentis: iterum in magni dei reconciliatione cum summa gloria exaltabitur. ·II·

Igitur antiochus mille octingentis ablatis de templo talentis: uelociter antiochiam reuersus est. existimans se pre superbia terram ad nauigandum. pelagus uero ad iter agendum deducturum. propter mentis elationem. Reliquit autem et prepositos ad affligendam gentem: hierosolimis quidem philippum genere frigem: moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est: in garizin autem andronicum et menelaum: qui

gravius quam ceteri imminebant civibus.
Cumque appositus esset contra iudeos
misit odiosum principem apollonium
cum exercitu viginti duobus milibus.
precipiens ei omnes perfecte etatis inter
ficere. mulieres ac iuvenes vende
re. Qui cum venisset hierosolimam
pacem simulans. quievit usque ad san
ctam diem sabbati. et tunc feriatis
iudeis arma capere suis precepit.
omnesque qui ad spectaculum processerant
trucidavit. et per civitatem cum ar
matis discurrens. ingentem multi
tudinem peremit. Iudas autem macha
beus qui decimus fuerat. secesse
rat in desertum locum. ibique inter fe
ras vitam in montibus cum suis age
bat. et feni cibo vescentes demo
rabantur. ne participes essent
coinquinationis. · III ·

Non post multum temporis
misit rex senem quendam antioce
num. qui compelleret iudeos ut
se transferrent a patriis et dei le
gibus. contaminare etiam quod in hie
rosolimis erat templum. et co
gnominare iovis olimpici. et in
garizim prout erant hii qui locum
habitabant. iovis hospitalis.
Pessima autem et universis gravis
erat malorum incursio. Nam templum
luxuria et comessationibus erat
plenum. et scortantium cum meretricibus.
sacratisque edibus mulieres se ultro
ingerebant. intro ferentes ea que
non licebat. altare enim erat plenum
illicitis. que legibus prohibebantur.
Neque enim sabbata custodiebantur.
neque dies sollempnes patrum serva
bantur. nec simpliciter se quisquam
iudeum esse confitebatur. Ducebantur
autem cum amara necessitate. in die
natali regis ad sacrificia. et cum
liberi sacra celebrarentur. cogebantur
hedera coronati libero circuire.
Decretum autem exiit in proximas genti
lium civitates. suggerentibus ptolo
meis. ut pari modo et ipsi adver
sus iudeos agerent ut sacrificarent.
eos autem qui nollent transire ad
statuta gentilium interficerent. Erat
autem videre miseria. Due enim mu
lieres delate sunt natos suos circum
cidisse. Quas infantibus ad ubera
suspensis. cum publice per civitatem
circumduxissent. per muros precipita
verunt. Alii vero ad proximas coe
untes speluncas. et latenter sabba
ti diem celebrantes. cum indicati
essent philippo. flammis succen
si sunt. eo quod verebantur propter
religionem et observantiam ma
nu sibimet auxilium ferre. Tu

LECTIO PRIMA

OBSECRO
eos qui hunc librum

lecturi sunt · ne abhorrescant propter
adversos casus · sed reputent ea que
acciderunt · non ad interitum sed ad
correctionem esse generis nostri · Et
enim multo tempore non sinere pec
catoribus ex sententia agere · sed
statim ultiones adhibere · magni
beneficii est indicium · Non enim
sicut in aliis nationibus dominus patien
ter expectat · ut eas cum iudicii
dies venerit in plenitudine pecca
torum puniat · ita et in nobis statuit ·
ut peccatis nostris in finem devolutis ·
ita demum in nos vindicet · Propter
quod numquam quidem a nobis mi
sericordiam suam amovet · corripi
ens vero in adversis populum suum
non derelinquit · Sed hec nobis
ad commonitionem legentium dicta
sint paucis · iam autem veniendum
est ad narrationem · · II ·

Igitur Eleazarus de primoribus scri
barum vir etate provectus · et vultu
decorus · aperto ore hians · compel
lebatur carnem porcinam manduca
re · At ille gloriosam mortem magis
quam odibilem vitam complectens · vo
luntarie ibat ad supplicium · Intu
ens autem quemadmodum oporteat
accedere · patienter sustinens · de
stinavit non admittere illicita
propter vite amorem · Hii autem qui
astabant iniqua ratione commo
ti propter antiquam viri amiciciam
tollentes eum secreto · rogabant
afferri carnes quibus vesci ei lice
bat · ut simularet manducasse
sicut rex imperaverat de sacrifi
cii carnibus · ut hoc facto a mor
te liberaret · Et propter veterem ami
ciciam · hanc in eo fecerunt hu
manitatem · At ille cogitare cepit
etatis ac senectutis sue eminenti
am dignam · et ingenuitatem nobi
litatis canicie · atque a puero opti
me conversationis · et secundum sancte
et a deo condite legis constituta ·
respondit cito dicens premitti se
velle in infernum · · III ·

Non enim etatem nostram dig
num est inquit finge
re · ut multi adolescentium arbitra
ti Eleazarum nonaginta annorum
transisse ad vitam alienigenarum · et
ipsi propter meam simulationem · et
propter modicum corruptibilis vite
tempus decipiantur · et per hoc ma
culam atque execrationem mee se
nectuti conquiram · Nam et si in pre
senti tempore suppliciis hominum
eripiar · sed manus omnipotentis neque
vivens · neque defunctus effugiam ·
Quam obrem fortiter vitam exce
dendo · senectute quidem dignus
apparebo · adolescentibus autem
exemplum forte relinquam · si prom

pro animo fortiū pro grauissimis et sanc
tissimis legibus honesta morte perfun
gar. Et his dictis confestim ad sup
plicium trahebatur. hi autem qui eum
ducebant et paulo ante fuerant mi
tiores. in iram uersi sunt propter ser
mones ab eo dictos. quos illi per ar
rogantiam prolatos arbitrabantur.
Sed cum plagis perimeretur. ingemu
it et dixit. Domine qui habes sanctam
scientiam manifeste scis tu. quia
cum a morte possem liberari. du
ros corporis sustineo dolores.
Secundum animam uero propter timorem
tuum libenter hec patior. Et iste
quidem hoc modo uita discessit.
non solum iuuenibus sed et uniuer
se genti memoriam mortis sue
ad exemplum uirtutis et fortitu
dinis derelinquens. L. I.

IGITUR ANTIOCHUS
cepit ex graui superbia deductus
ad agnitionem sui uenire diuina
ammonitus plaga. per momenta sin
gula doloribus suis augmenta ca
pientibus. Et cum nec ipse iam fe
torem suum ferre posset. ita ait.
Iustum est subditum esse deo. et mor
talem non paria deo sentire. Ora
bat autem hic scelestus dominum a quo
non esset misericordiam consecuturus.
et ciuitatem ad quam festinans ue
niebat. ut eam ad solum deduce
ret et sepulchrum congestorum faceret.
nunc optat liberam reddere. et iude
os quos nec sepultura quidem dignos
habituros. sed auibus ac feris diri
piendos traditurum. et cum paruulis
exterminaturum dixerat. equales nunc
atheniensibus facturum pollicetur. Tem
plum etiam sanctum quod prius expo
liauerat. optimis donis ornaturum.
et pertinentes ad sacrificia sumptus
de redditibus suis prestaturum. Super
hec et iudeum futurum. et omnem lo
cum terre perambulaturum. et predi
caturum dei potestatem. · II ·

Non cessantibus doloribus;
superuenerat enim in eum
iustum dei iudicium desperans. scri
psit ad iudeos modum deprecationis
epistolam hec continentem. Optimis
ciuibus iudeis plurimam salutem et
bene ualere et esse felices. rex et
princeps antiochus. Si bene ua
letis et filii uestri et ex sententia uo
bis cuncta sunt. maximas agimus
gratias. Et ego in infirmitate con
stitutus. uestri autem benigne me
mor. regressus de persidis locis.
et in infirmitate graui apprehensus.
necessarium duxi pro communi utili
tate curam habere. non despe
rans memetipsum. sed spem mul
tam habeo effugiendi infirmita
tem. Respiciens autem quod et pat

quibus temporibus in locis superioribus du
cebat exercitum ostendit qui post
se susciperet principatum. ut siquid
contrarium accideret aut difficile
nuntiaretur. scientes hi qui in re
gionibus erant cui esset rerum sum
ma derelicta non turbarentur.
Adhec considerans de proximo
potentes quosque et uicinos tem
poribus insidiantes et euentum
expectantes designaui filium me
um antiochum regem quem sepe
recurrens in superiora regna mul
tis uestrum commendabam. et scripsi
ad eum que subiecta sunt. Oro
itaque uos et peto memores be
neficiorum publice et priuatim unum
quisque conseruet fidem ad me
et ad filium meum. Confido enim
eum modeste et humane acturum
et sequentem propositum meum com
munem uobis fore. · III ·
Igitur homicida et blasphemus
pessime percussus. et ut ipse
alios tractauerat peregre in mon
tibus miserabili obitu uita functus
est. Transferebat autem corpus phi
lippus collactaneus eius. qui me
tuens filium antiochi ad ptolo
meum metora filium in egyptum
abiit. Machabeus autem et qui cum
illo erant domino se protegente tem
plum quidem et ciuitatem recepit.
aras autem quas alienigene per pla
teas extruxerant. itemque delubra
demolitus est. et purgato templo
aliud altare fecerunt. et de
ignitis lapidibus igne concepto.
obtulerunt sacrificia post biennium.
et incensum et lucernas et panes
propositionis obtulerunt. Quibus ge
stis. rogabant dominum prostrati in
terram. ne amplius malis talibus
inciderent. sed et si quando pec
cassent. ut ab ipso mitius corri
perentur. et non blasphemis ac
barbaris hominibus traderentur.
Qua die autem templum ab alieni
genis pollutum fuerat. contigit
eadem die purgationem fieri
uicesima et quinta mensis qui fu
it casleu. et cum letitia diebus octo
egerunt in modum tabernaculorum.
recordantes quod ante modicum
tempus diem sollemnem taberna
culorum in montibus more bestiarum
egerant. propter quod tyrsos et ra
mos uirides et palmas preferebant
ei qui prosperauit mundari
locum suum. et decreuerunt communi
precepto et decreto uniuerse gen
ti iudeorum omnibus annis agere di
es istos. Et antiochi quidem qui appel
latus est nobilis. uite excessus ita
se habuit.

LECTIO I.

NUNC DE EUPA-
tore antiochi filio im-
pii que gesta sunt narrabimus.
breviantes mala que in bellis
gesta sunt. Hic suscepto regno
constituit super negotia regni ly-
siam quendam fenicis et syrie mi-
licie principem. Nam ptolomeus
qui dicebatur macer iusti te-
nax esse erga iudeos instituit.
et precipue propter iniquitatem que
facta erat in eos. et pacifice age-
re cum eis. Sed ob hoc accusatus
ab amicis apud eupatorem. cum
frequenter proditus audiret. eo quod
cyprum creditus a filometore de-
feruisset. et ad antiochum nobilem
translatus etiam ab eo recessisset.
veneno finivit vitam. Gorgias
autem cum esset dux locorum. assump-
tis advenis frequenter iudeos
debellabat. Iudei vero qui tene-
bant oportunas munitiones
fugatos ab hierosolimis suscipi-
ebant. et bellare temptabant.

·II·
Hii qui erant cum ma-
chabeo per orationes dominum
rogantes. ut esset sibi adiutor.
impetum fecerunt in munitiones
idumeorum. multaque vi insistentes
loca obtinuerunt. et occurrentes
interemerunt. et omnes simul non mi-
nus a viginti milibus trucidaverunt.
Quidam autem cum confugissent in du-
as turres valde munitas. omnem
apparatum ad repugnandum haben-
tes. machabeus ad horum expugnati-
onem relicto symone et iosepho.
idem machabeus eisque qui cum ip-
sis erant satis multis. ipse ad eas
que amplius urguebant pug-
nas conversus est. Hi vero qui
cum symone erant cupiditate du-
cti a quibusdam qui in turribus erant
suasi sunt pecunia. et septuagin-
ta milibus didragmis acceptis di-
miserunt quosdam effugere. Cum
autem machabeo nuntiatum esset
quod factum est. congregatis prin-
cipibus populi. accusavit quod
pecunia fratres vendidissent.
adversariis eorum dimissis. Hos igitur
proditores facto interfecit. et confe-
stim duas turres occupavit. Ar-
mis autem ac manibus omnia prospere
agendo in duabus munitionibus
plusquam viginti milia peremit.

·III·
Timotheus qui
prius a iudeis fuerat su-
peratus. convocato exercitu per-
egrine multitudinis. et congre-
gato exercitu asiano advenit.
quasi armis iudeam capturus.

Machabeus aut͞ ⁊ qui cū ipso erant
appropiante illo dep̄cabant͞ d͞m · cap
terram aspgentes · lumbosq; cilici
is p̄cincti · ad altaris crepidinē p̄uo
luti · ut sibi p̄pitius inimicis autē
eoꝝ esset inimicus · ⁊ aduersaretur ·
sicut lex dixit · Et ita post orationē
sumptis armis · longius de ciuita
te p̄cedentes · ⁊ p̄ximi hostib; ef
fecti resederunt · Primo aut͞ solis
ortu · utriq; cōmiser͞ · isti quidem
uictorie ⁊ p̄speritatis sponsorē cū
uirtute d͞nm habentes · illi autē
ducē belli animū habebant · Sed
cū uehemens pugna esset · appa
ruerunt aduersariis de celo uiri qnq;
in equis frenis aureis decori · duca
tum iudeis p̄stantes · ex quib; duo
machabeū mediū habentes · armis
suis circūseptū · incolomē cōserua
bant · in aduersarios aut͞ tela ⁊ ful
mina iaciebant · ex quo ⁊ cecitate
confusi ⁊ repleti p̄turbatione ca
debant · Interfecti sunt aut͞ · uigin
ti milia qngenti ⁊ equites sexcen
ti. Lv LECTIO · I ·

TIMOTHEUS CON
fugit in gazara p̄sidium
munitū · cui p̄erat cereas · Macha
beus aut͞ ⁊ qui cū eo erant letan
tes obsederunt p̄sidiū dieb; qua
tuor · At hi qui in turrib; erant lo
ci firmitate confisi · supra modum
maledicebant · ⁊ sermones nefan
dos iactabant · Sed cū dies qnta
illucesceret · uiginti iuuenes ex his
q̄ cū machabeo erant · accensi ani
mis p̄pter blasphemiā uirilit͞ acces
serunt ad murū · ⁊ feroci animo
incedentes ascendebant · Sed ⁊
alii similiter ascendentes turres ·
portasq; succendere aggressi · atq;
ipsos maledicos uiuos cōcremare ·
P continuū aut͞ biduū p̄sidio ua
stato · timotheū occultantē se inq
dam reptum loco p̄emerunt · et
frēm illi9 cereau ⁊ apollofanen oc
ciderunt · Quib; gestis · in ymnis
⁊ confessionib; benedicebant do
minū · qui magna fecit in isrl · et
uictoriam illis dedit · · II ·

PARUO post tempe · lysias
p̄curator regis ⁊ p̄pinquus
ac negotioꝝ p̄positus · grauit͞ ferens
de his que acciderant · congregatis
octoginta milib; ⁊ equitatu uni
uerso · ueniebat aduersus iudeos ·
existimans se ciuitatē qdem captā
gentib; habitaculū facturū · tem
plum uero in pecunie questu sic
ceta delubra gentiū habiturū · ⁊
p singulos annos uenale sacerdo
tiū · nusquā recogitans dī potesta
tem · s; mente effrenat͞ in multitu

dine peditum et in milibus equitum . et
in octoginta elefantis confidebat.
Ingressus autem iudeam et appropians
bethsure quod erat in angusto loco
ab hierosolima interuallo quinque sta
diorum illud presidium expugnabat.
Ut autem cognouerunt machabeus
et qui cum eo erant expugnari presidia
cum fletu et lacrimis rogabant
dominum et omnis turba simul ut bo
num angelum mitteret ad salutem
israhel. Et ipse primus machabeus
sumptis armis ceteros adhortatus
est simul secum periculum subire et fer
re auxilium fratribus suis. Cumque pari
ter prompto animo procederent hie
rosolimis apparuit precedens eos se
quester in ueste candida armis
aureis hastam uibrans. Tunc si
mul omnes benedicebant misericor
dem dominum et conualuerunt animis non
solum homines sed et bestias ferocis
simas et muros ferreos parati pene
trare. Tu autem ·III·

Igitur ibant prompti de celo haben
tes adiutorem et miserantem eos dominum.
Leonum autem more impetu irruen
tes hostibus prostrauerunt ex eis undecim
milia peditum et equites mille sex
centos uniuersos autem in fugam uer
terunt. Plures uero ex eis uulnerati
nudi euaserunt. Sed et ipse lysias tur
piter euasit fugiens. Et quia non in
sensatus erat secum ipse reputans fac
tam erga se diminutionem et intelli
gens inuictos esse hebreos dei auxi
lio nitentes misit ad eos. Promisitque
consensurum se omnibus que iusta
sunt et regem compulsurum amicum
fieri. Annuit autem machabeus precibus
lysie in omnibus utilitati consulens.
et quecumque machabeus scripsit lysie
de iudeis erat ea rex concessit.
Nam erant scripte iudeis epistole a ly
sia quidem hunc modum continentes.
Lysias populo iudeorum salutem. Iohan
nes et abesalon qui missi sunt a uo
bis tradentes scripta postulabant
ut ea que per illos significabantur im
plerem. Quecumque regi potuerunt perfer
ri exposui et que res permittebat
concessit. Si igitur in negotiis
fidem conseruabitis etiam deinceps
bonorum uobis causa esse tempta
bo. De ceteris autem per singula uerbo
mandaui et istis et his qui a me
missi sunt colloqui uobiscum. Be
ne ualete. L· I·

ANNO CENTESI
mo quadragesimo oc
tauo dioscori die mensis uicesima
et quarta. Regis autem epistola ista con
tinebat. Rex antiochus lysie fratri
salutem. Patre nostro inter deos trans

lato · nos uolentes eos qui sunt in re
gno nostro sine tumultu agere · et re
bus suis adhibere diligentiam ·
audiuimus iudeos non consensisse
patri ut transferrentur ad ritum gre
corum · sed tenere uelle suum institutum
ac propterea postulare concedi sibi
legittima sua. Volentes igitur hanc
quoque gentem quietam esse · statu
entes iudicauimus templum restitui
illis · ut agerent secundum maiorum suorum
consuetudinem. Bene igitur fece
ris · si miseris ad eos et dextram de
deris · ut cognita nostra uoluntate
bono animo sint · et utilitatibus
propriis deseruiant. ·II·

Ad iudeos regis epistola ta
lis erat. Rex antiochus · senatui
iudeorum et ceteris iudeis salutem. Si
ualetis · sic estis ut uolumus. Sed
et ipsi bene ualemus. Adiit nos me
nelaus · dicens uelle uos descen
dere ad uos qui sunt aput nos.
His igitur qui commeant usque ad
diem tricesimum mensis xandici da
mus dextras securitatis · ut iudei
utantur cibis et legibus suis sicut
et prius · et nemo illorum ullo mo
do molestiam patiatur · de his que
per ignorantiam gesta sunt. Misimus autem
et menelaum · qui uos alloquatur.
Valete. Anno centesimo quadra
gesimo octauo · xandici mensis quinta
decima die · miserunt etiam roma
ni epistolam · ita se habentem. Quintus
memmius et titus manilius · legati
romanorum · populo iudeorum salutem.
De his que lysias cognatus regis
concessit uobis · et nos concessimus.
De quibus autem iudicauit referendum
confestim aliquem mittite · diligen
tius inter uos conferentes · ut decer
namus sicut congruit uobis. Nos
enim antiochiam accedimus · ideoque
festinate rescribere · ut nos quoque
sciamus · cuius estis uoluntatis. Be
ne ualete. Anno centesimo qua
dragesimo octauo · quinta decima
die mensis xandici. His factis pacti
onibus lysias pergebat ad regem ·
iudei autem agriculture operam da
bant. Sed hi qui resederant · ty
motheus et apollonius gennei
filius · sed et ieronimus et demo
phon super hos et nicanor cypri
arces non sinebant eos in silentio
agere et quiete. ·III·

Ioppite uero tale quoddam flagitium
perpetrarunt. Rogauerunt iude
os cum quibus habitabant ascende
re scaphas · quas parauerant cum
uxoribus et filiis · quasi nullis ini
micitiis inter eos subiacentibus. Secundum
commune itaque decretum ciuit

tis· et ipsis quiescentib; pacisq; cau
sa nihil suspectũ habentib;· cũ in
altum pcessissent· submerserunt
non min⁹ ducentos· Quã crudelita
tem iudas insuę gentis homines
factã ut cognouit· pcepit uiris
qui erant cum ipso· et inuocato
iusto iudice dõ· uenit aduersus
interfectores fratrũ· et portũ quidẽ
noctu succendit· scaphas exussit·
eos autẽ qui ab igne refugerant
gladio pemit· Et cũ hec ita ges
sisset· discessit quasi iterum re
uersurus· et uniuersos ioppitas era
dicaturus· Sed cũ cognouisset
et eos qui erant iamnię· uelle pa
ri modo facere habitantib; secũ
iudeis· iamnitis quoq; nocte su
per uenit· et portũ cum nauib;
succendit· ita ut lumen ignis
pareret hierosolimis· ab stadiis
ducentis quadraginta· Inde cũ
abissent nouẽ stadiis· et iter face
rent ad tymotheũ· cõmiserunt
cũ eo arabes quinq; milia uiri· et
equites quingenti· Cumq; pugna
ualida fieret· et auxilio dĩ psperę
successisset· residue uicti arabes
petebant a iuda dextras sibi da
ri· pmittentes pascua daturos· et
in ceteris pfuturos· Iudas autẽ arbi
tratus uere in multis eos utiles·
pmisit pacẽ· dextrisq; acceptis
discesserę a tabernaculis eorum·

LECTIO· I·

AGGRESSUS est iudas ciuitatẽ
quandã firmã pontib; murisq;
circũsęptã· quę a turbis habitaba
tur gentiũ pmiscuarũ· cui nom
casphin· Hi uero qui intus erant
confidentes in stabilitate muroȝ
et apparatu alimoniarũ· remissius
agebant· maledictis lacessentes
iudã· ac blasphemantes et loqn
tes quę fas non est· Machabeus
autẽ inuocato magno mundi prin
cipe· qui sine arietib; et machinis
tempib; iesu pcipitauit hiericho·
irruit ferociť muris· et capta ci
uitate pcini uoluntatẽ· inenarra
biles fecit cedes· ita ut iacens
stagnum stadioȝ duoȝ latitudi
nis· sanguine infectũ fluere ui
deret. Inde discesserunt stadia
quinquaginta· et uenerunt in cha
racha· ad eos qui dicunt tubianei
iudeos· et tymotheũ quidẽ nul
lis locis cõphenderũt· nulloq; ne
gotio pfecto regressus est· relic
to in quodã loco firmissimo psi
dio· Dositheus autẽ et sosipater
qui erant duces cũ machabeo· pe
remerunt a tymotheo relictos in p

fidio decem milia uiros. ·II·

MACHABEUS
autem ordinatis circum se sex mi
libus. et constitutis per co
hortes. aduersus tymotheum proces
sit. habentem secum centum uiginti
milia peditum. et equitum quoque duo
quingenta. Cognito autem iude aduen
tum. tymotheus premisit mulieres
et filios et reliquum apparatum in presi
dium quod carnion dicitur. Erat enim
inexpugnabile. et accessu difficile.
propter locorum angustias. Cumque co
hors iude prima apparuisset. ti
mor hostibus incussus est ex presen
tia dei. qui uniuersa conspicit. et
in fugam conuersi sunt alius ab alio.
ita ut magis a suis deicerentur. et
gladiorum suorum ictibus debilitarentur.
Iudas autem uehementer instabat pu
niens profanos. et prostrauit ex eis
triginta milia uirorum. Ipse uero ty
motheus incidit in partes dosi
thei et sosipatris. et multis precibus
postulabat ut uiuus dimitteretur.
eo quod multorum ex iudeis parentes
haberet ac fratres. quos morte eius
decipi eueniret. Et cum fidem de
disset restituturum se eos secundum con
stitutum. illesum eum dimiserunt propter
fratrum salutem. ·III·

Iudas egressus est ad carnion. interfec
tis uiginti quinque milibus. Post horum
fugam et necem. mouit exercitum
ad ephron ciuitatem munitam. in qua
multitudo diuersarum gentium habi
tabat. et robusti iuuenes pro muris
consistentes. fortiter repugnabant.
In hac autem ciuitate machine mul
te. et telorum erat apparatus. Sed cum
omnipotentem inuocassent. qui po
testate uires hostium confregit. ce
perunt ciuitatem. et ex eis qui intus
erant. uiginti quinque milia prostra
uerunt. Inde ad ciuitatem scitharum
abierunt. que ab hierosolimis sex
centis stadiis aberat. Contestantibus
autem his qui apud scitopolitas e
rant iudeis. quod benigne ab eis
haberentur. etiam temporibus infelici
tatis. quod modeste secum ege
runt. gratias agens. exhortatur
etiam de cetero erga genus suum beni
gnos esse. Venerunt autem ierosoli
mam die sollemni. septimanarum
instante. et post pentecosten abi
erunt contra gorgiam prepositum
idumee. Exiuit autem cum peditibus
tribus milibus. et equitibus quadrin
gentis. quibus congressis contigit
paucos ruere iudeorum. Dositheus
uero quidam de bacchenoris eques
uir fortis. gorgiam tenebat. et cum
uellet eum capere uiuum. eques quidam

de tracib; irruit in eũ humerũq; eius
amputauit; atq; ita gorgias effugit
in marisa. At illis qui cum hesdrin
erant diutius pugnantibus et fati-
gatis inuocauit dn̄m iudas adiu-
torem et ducẽ belli fieri; incipiens
uoce patria et cũ ymnis clamorẽ
extollens. fugam gorgię militibus
incussit. LECT PRIMA.
IUDAS COLLECTO
exercitu uenit in ciuitatẽ odol-
lam; et cũ septima dies superueniret.
secdm consuetudinem purificati
in eodẽ loco sabbatũ egerunt; et
sequenti die uenit cum suis iudas.
ut corpora pstratorũ tolleret; et
cũ parentib; poneret in sepulchris
patriis. Inuenerunt aũt sub tuni-
cis interfectorũ de donariis ydolorũ.
que apud iamniã fuerunt; a quib;
lex phibet iudeos. Omnib; ergo
manifestũ est; ob hanc causã eos
corruisse. Om̄s itaq; benedixerũt iu-
stum iudiciũ dĩ; qui occulta fece-
rat manifesta; atq; ita ad preces con-
uersi rogauerunt ut id quod fac-
tũ erat delictũ obliuiscerentur. At
uero fortissimus iudas hortabatur
ppłm cõseruare se sine peccato; sub
oculis uidentes. que facta sint
pro peccato eorũ qui pstrati sunt. Et fac-
ta collatione duodecim milia dra-

gmas argenti misit hierosolimam
offerre pro peccatis mortuorũ sacrifi-
ciũ; bene et religiose de resurrec-
tione cogitans. Nisi enĩ eos qui ce-
ciderunt resurrecturos speraret; su-
perfluũ uideretur et uanũ orare pro mor-
tuis. Et quia considerabat qd hii
qui cũ pietate dormitionẽ accepe-
rant optimã haberent repositam
gr̃am; scã ergo et salubris ẽ cogita-
tio pro defunctis exorare; ut a pecca-
tis soluerentur. ·II·
Anno centesimo quadra-
gesimo nono cognouit iudas antio-
chum eupatorem uenire cũ multi-
tudine aduersus iudeã; et cũ eo
lysiã pcuratorẽ et ppositũ negotiorũ.
secũ habentẽ peditũ centũ decem
milia. et equitũ quinq; milia. et ele-
fantos uiginti duos. currus cum
falcib; trecentos. Commiscuit autẽ
se illis et menelaus; et cũ multa fal-
lacia depcabatur antiochũ. non
pro patrię salute. sed sperans se consti-
tui in pncipatũ. Sed rex regum
suscitauit animos antiochi in pec-
catorẽ; et suggerente lysia hunc
esse causã omniũ malorũ. iussit
ut eisdem est consuetudo. comp-
hensum in eodẽ loco necari. Erat
autẽ in eodẽ loco turris quinqua-
ginta cubitorũ; aggestos undiq;

habens cineres. Hec prospectum habe-
bat in preceps. Inde menelaum iussit
deici sacrilegum omnibus eum propel-
lentibus ad interitum. et tali lege preua-
ricatorem legis contigit mori. nec
terre dare menelaum. et quidem satis
iuste. Nam qui multa erga aram
dei delicta commisit. cuius ignis et
cinis erat sanctus. ipse in cineris mor-
te damnatus est. Sed rex mente
effrenatus ueniebat. nequiorem se
iudeis ostensurum. Quibus iudas
cognitis. precepit populo ut die
ac nocte dominum inuocarent. quo
sicut semper et nunc adiuuaret eos.
quippe qui lege et patria sanctoque
templo priuari uererentur. ac populum
qui nuper paululum respirasset. ne
sineret blasphemis rursus natio-

O mnibus subdi. .III.
Omnibus itaque id simul
facientibus et petentibus a domino mi-
sericordiam cum fletu et ieiuni-
is. per triduum continuo prostratis.
hortatus est eos iudas ut se prepa-
rarent. Ipse uero cum senioribus co-
gitauit. priusquam rex admoue-
ret exercitum ad iudeam. et opti-
neret ciuitatem. exire et domini iu-
dicio committere exitum rei. Dans
itaque potestatem omnium deo mun-
di creatori. hortatus est suos
ut fortiter dimicarent. et usque ad
mortem pro legibus templo. ciuitate.
patria. et ciuibus starent. Circa
modin exercitum constituit.
et dato signo suis. dei uictoria
iuuenibus fortissimis electis. noc-
te aggressus est aulam regiam
in castris. et interfecit uiros qua-
tuor milia. et maximum elefantorum
cum his qui super positi erant.
summoque metu ac perturbatio-
ne hostium replentes. rebus pro-
spere gestis abierunt. Hoc autem
factum est die illucescente. ad-
iuuante eum domini protectione. Sed
rex accepto gustu audatie iude-
orum arte difficultatis locorum tem-
ptabat. et bethsuren quod erat
iudeorum presidium munitum castra ad-
mouebat. sed fugabatur. impin-
gebatur. minuebatur. His autem qui
intus erant. iudas necessaria mit-
tebat. Enuntiauit autem mysteria
rodocus quidam de iudaico ex-
ercitu. qui requisitus. comprehen-
sus. conclusus est. Iterum rex ser-
monem habuit ad eos qui erant
in bethsuris. dextram dedit.
accepit. abiit. commisit cum iuda.
superatus est. .L. I.

V T COGNOVIT
rex rebellasse philip

pum antiochie qui relictus erat super
negotia mente consternatur · iude
os deprecans · subditusque eis iurat
de omnibus quibus iustum uisum est ·
et reconciliatus obtulit sacrificium ·
honorificauit templum et mune
ra posuit · machabeum amplexus
est · et fecit eum a ptolomaide
usque gerrenos ducem et principem ·
Venit autem ptolomaida · grauiter
ferebant ptolomenses amicicie
conuentionem · indignantes ne
forte fedus irrumperent · Tunc
ascendit lysias tribunal et expo
suit rationem · et populum sedauit ·
regressusque est antiochiam · et hoc
modo regis profectio et reditus
processit · Sed post triennium tem
pus cognouit iudas · et qui cum
eo erant · demetrium seleuci · cum
multitudine magna et nauibus
per portum tripolis ascendisse ad
loca oportuna · et tenuisse regi
onem aduersus antiochum · et eius
ducem lysiam · ·II·
Alcimus quidam qui sum
mus sacerdos fuerat · sed uo
luntarie coinquinatus est tempo
ribus commixtionis · considerans
nullo modo sibi esse salutem neque ac
cessum ad altare · uenit ad regem
demetrium · centesimo et quinqua
gesimo anno · offerens ei auream
coronam et palmam · super hec et thallos
qui templi esse uidebantur · et ip
sa quidem die siluit · Tempus autem
oportunum dementie sue nactus · con
uocatus a demetrio ad consilium et
interrogatus quibus rebus et consiliis
iudei niterentur · respondit · Ipsi
qui dicuntur assidei iudeorum · quibus
preest iudas machabeus · bella nu
triunt, et seditiones mouent · nec
patiuntur regnum esse quietum · Nam
et ego defraudatus parentum gla
dio autem summo sacerdotio · Huc
ueni · primo quidem utilitatibus
regis fidem seruans · secundo autem
consulens ciuibus · nam illorum pra
uitate uniuersum genus nostrum non
minime uexatur · Sed his singu
lis oro rex cognitis · et regioni et
generi secundum prouulgatam omnibus
humanitatem tuam prospice · Nam
quamdiu superest iudas · impossi
bile est pacem esse negotiis · ·III·
Talibus ad hoc dictis · et
ceteri amici hostiliter ha
bentes aduersus iudam · inflamma
uere demetrium · Qui statim nicanorem
prepositum elefantorum · ducem misit
in iudeam · datis mandatis · ut ipsum
quidem iudam caperet · eos uero qui
cum eo erant dispergeret · et consti

tueret alcimū maximū templi su
mum sacerdotē. Tunc gentes que
de iudea fugerant iudā segrega
ti se nicanori miscebant. miserias
et clades iudeorum prosperitates rerum
suarū existimantes. Audito itaque
iudei nicanoris aduentu et con
uentu nationū. conspsi terra. ro
gabant eū qui populū suū con
stituit in eternum custodiret. quique
suā portionē signis euidentissi
mis protegit. Imperante autē duce
statim inde mouerunt. et conue
nerunt ad castellū dessau. Symon
uero frater iude comiserat cū nica
nore. sed conterritus est repentino
aduentu aduersariorum. Nicanor
tamē audiens uirtutē comitū iu
de. et animi magnitudinē quā
pro patrie certaminib; habebant.
sanguine iudiciū facere metue
bant. Quā obrem misit possido
niū et theodotū et matian. ut
darent dextras atque acciperent.
Et cū diu de his consiliū ageret.
et ipse dux ad multitudinē retu
lisset. omniū una fuit sententia
amiciciis annuere. Itaque diem
constituerunt qua secreto inter se
agerent. et a singulis selle plate
sunt et posite. Precepit autē iu
das armatos esse locis oportu
nis. ne forte ab hostib; repente ali
quid oreretur. et congruū collo
quiū fecerunt. Lect. I.

Morabatur nicanor hiero
solimis et nihil inique
agebat. gregesque turbarū que co
gregate fuerant dimisit. Habe
bat autē iudā semper carū. et ex
animo uiro erat inclinatus. Ro
gabat eū ducere uxorē. filios
procreare. nuptias facere. qui et
egit. comunitque uiuebant. Alci
mus autē uidens caritatē morū
adinuicē. et conuentiones uenit
ad demetriū. et dicebat nicano
rem rebus alienis assentire. iudā
que regni insidiatorē. successorē
sibi destinasse. Itaque rex exasperatus.
et pessimis huius criminationib;
irritatus. scripsit nicanori di
cens grauiter se quidem ferre de
amicicie conuentione. iuberet
tamē machabeū cicius uinctū
mittere antiochiā. Quib; cogni
tis nicanor consternebatur. et
grauiter ferebat si ea que conue
nerant irrita faceret nihil lesus
a uiro. Sed quia regi resistere non
poterat. oportunitatē obserua
bat quo preceptū perficeret. Ma
chabeus uidens austerius secū
agere nicanorē. et consuetū oc

cursum feroci exhibentem. intelli
gens non ex bono esse austeritatem
istam. paucis suorum congregatis.
Non occultavit se a nicanore.
Nicanor ut cognovit · II ·
fortiter se a iuda preventum. venit
ad maximum et sanctissimum templum.
et sacerdotibus solitas hostias of
ferentibus iussit sibi tradi virum.
Quibus cum iuramento dicentibus ne
scire se ubi esset qui querebatur.
extendens manum ad templum iu
ravit. nisi mihi iudam vinctum
tradideritis. istud dei fanum in
planiciem deducam. et altare effo
diam. et templum hoc libero patri
consecrabo. et his dictis abiit.
Sacerdotes autem protendentes ma
nus in celum. invocabant eum qui
semper propugnator esset gentis
ipsorum. hec dicentes. Tu domine u
niversitatis. qui nullius indi
ges. voluisti templum habitati
onis tue in nobis fieri. et nunc
sancte sanctorum omnium domine. conserva
in eternum impollutam domum istam.
que nuper mundata est. Radias
autem quidam de senioribus ab hie
rosolimis delatus est nicanori.
vir amator civitatis. et bene
audiens qui pro affectu pater
iudeorum appellabatur. Is multis

temporibus continentie propositum te
nuit in iudaismo. corpusque et ani
mam tradere contentus pro perseveran
tia. Volens autem nicanor manife
stare odium quod habebat in iu
deos. misit milites quingentos.
ut eum comprehenderent. Puta
bat enim si illum decepisset. se
cladem maximam iudeis illaturum.
Turbis irruere · III ·
domum eius. et ianuam
disrumpere atque ignem admove
re cupientibus. cum iam comprehen
deretur. gladio se petiit. eligens
nobiliter mori potius quam sub
ditus fieri peccatoribus. et contra
natales suos indignis iniuriis
agi. Sed cum per festinationem
non certo ictu plagam dedisset.
et turbe intra hostia irrumpe
rent. recurrens audacter ad
murum. precipitavit semetipsum
viriliter in turbas. Quibus velociter
locum dantibus. casui eius. venit
per mediam cervicem. et cum adhuc
spiraret. accensis animis surre
xit. Et cum sanguis eius magno
fluxu deflueret. saucius cursu tur
bam pertransiit. et stans supra petram
quandam preruptam. et iam exsan
guis effectus. complexus inte
stina sua utrisque manibus. proiecit

sup turbas: inuocans dominatorē
uitę ac spc̄ · ut hęc ille iterū redde
ret: atq; ita uita defunctus ē· Ni
canor aūt ut comp̄it iudam esse
in locis samarię: cogitauit die sab
bati cū omni impetu committere·
Iudeis uero qui illū p necessitatē
sequentib; sequebant̄ dicentib;·
ne ita feroci̅t̅ & barbare feceris·
sed honorē tribue diei sc̄ificati
onis· & honora eum qui uniuer
sa conspicit: ille infelix interroga
uit si est potens in cęlo· qui impa
uit agi diem sabbatoꝝ· Et respon
dentib; illis est dn̄s uiuus· in cę
lo potens: q̄ iussit agi septimam
diē· At ille ait· Et ego potens sū
sup t̄ram: q̄ impero sumi arma·
& negocia regis impleri· Tamen
n̄ obtinuit: ut consiliū pficeret·

LECTIO PRIMA·

NICANOR CUM
sūma supbia erectus:
cogitauerat cōmune trophęum
statuere de iuda· Machabeus aū
confidebat semp cū omī spe au
xiliū sibi a dn̄o affuturū: & hor
tabat̄ suos ne formidarent ad ad
uentū nationū· s; in mente haberēt
adiutoria sibi facta de celo· et
nc̄ sperarent ab omnipotente af
futurā sibi uictoriā: & allocutus
illos de lege ac pphetis ammonens
etiā certaminū quę fecerant prius·
pmptiores eos constituit: & ita
animis eoꝝ erectis· simul ostendēs
gentiū fallaciā & iuramtoꝝ p̄ua
ricationē· Singulos aūt illoꝝ ar
mauit· non clipei & hastę muni
tione· sed sermonib; aptis & ex
hortationib; exposito digno fi
de somnio: p quod uniuersos
lętificauit· Erat aūt huiuscemodi
uisus· Oniam q̄ fuerat summus
sacerdos· uirū bonū & benignū·
uerecundū uisu· modestū mori
bus· & eloquio decorū· & qui
a puero in uirtutib; exercitat̄ sit·
manus ptendentē· orare p omī
populo iudeoꝝ· Post hęc & ap
paruisse & aliū uirū· ętate & glā
mirabilē· & magni decoris habi
tudine circa illum: responden
te uero oniam dixisse· Hic est
fratrū amator & ppli isrl̄: hic
ē qui multū orat p populo et
uniuersa sc̄a ciuitate: hieremias
ppha di· Extendisse aūt hieremiā
dexterā· & dedisse ei gladiū au
reū dicentē· Accipe sc̄m gladi
um munꝰ a dō: quo deicies ad
uersarios ppli mei isrl̄·
Exhortati itaq; ·II·
iude sermonib; bonis ualde·

de quibus extolli possit impetus. et ani
mi iuvenum confortari. statuerunt dimi
care et confligere fortiter. ut virtus
de negotiis iudicaret. eo quod civi
tas et sancta et templum periclitarentur.
Erat enim pro uxoribus et filiis. itemque
pro fratribus et cognatis minor sollici
tudo. maximus vero et primus pro
sanctitate timor erat templi. Sed et
eos qui in civitate erant. non minima
sollicitudo habebat pro his qui congres
si erant. et cum omnes sperarent iu
dicium futurum hostesque adessent.
atque exercitus esset ordinatus. be
stie equitesque oportuno in loco
compositi. considerans machabe
us adventum multitudinis. et ap
paratum varium armorum. ac ferocita
tem bestiarum. extendens manum
in celum. prodigia facientem dominum in
vocavit. qui non secundum armorum poten
tiam. sed prout ipsi placet. dignis dat
victoriam. Dixit autem invocans hoc
modo. Tu domine qui misisti angelum tuum
sub ezechia rege iuda. et interfe
cisti de castris sennacherib cen
tum octoginta quinque milia. et
nunc dominator celorum mitte angelum tu
um bonum ante nos in timore et
tremore magnitudinis brachii
tui. ut metuant qui cum blasphemia
veniunt adversus sanctum populum tuum.

Et hic quidem ita peroravit. Nicanor
autem et qui cum ipso erant. cum tubis et
canticis admovebant. ·III·
Iudas et qui cum ipso erant invocato
deo per orationes. congressi sunt ma
nu quidem pugnantes. sed cordibus
dominum orantes. prostraverunt non minus
triginta milia. presentia dei magni
fice delectati. Cumque cessassent. et
cum gaudio redirent. cognoverunt ni
canorem ruisse cum armis suis. Facto
itaque clamore. et turbatione su
scitata. patria voce omnipotentem
dominum benedicebant. Precepit autem
iudas qui per omnia corpore et animo
mori pro civibus paratus erat. caput
nicanoris et manum cum humero ab
scisam. hierosolimam perferri. Quo
cum venissent. convocatis contribulibus
et sacerdotibus ad altare accessit.
et eis qui in arce erant. et ostenso capi
te nicanoris. et manu nefaria quam
extendens contra domum sanctam
omnipotentis dei magnifice glorificatus est.
Manum autem dementis contra templum
suspendi. Omnes igitur celi dominum be
nedixerunt dicentes. Benedictus dominus
qui locum suum incontaminatum conservavit.
Suspendit autem nicanoris caput
in summa arce. evidens ut esset. et
manifestum sit auxilium dei. Itaque
omnes communi consilio decreverunt

nullo modo diē istū absq; celebrita
te p̄terire. habere aūt celebritatem
tercia decima die mēsis adar. qđ dr̄
syriace uoce. p̄die mardochei
die. Igit̄ his erga nicanorē gestis.
& ex illis temp̄ib; ab hebreis ciuita
te possessa. ego quoq; in his faciā
finē sermonis. Et siquidem bene. &
ut hystoriace competit & ipse ue
lim. si aūt min̄ digne. cōcedendū
est m̄. Sic enim uinū bibere sem
per. aut semp̄ aquā contrariū est.
alternis aūt uti delectabile. ita le
gentib; si semp̄ exaciat̄ sit ser
mo. n̄ erit gratus. Hic ergo erit
consūmatus. Explicit scđs li
ber Machabeoꝝ. Que secuntur
de priori libro Machabeorū s̄r.

Lectio. I.

DIXIT MATHA
thias filiis suis. Vos
ergo filii confortamini & uiriliť
agite in lege. quā in ipsa gloriosi
eritis. Et ecce symon frater uṙ.
scio qđ uir consilii est. ipsū audi
te semp̄. & ipse uobis erit pater.
Et iudas machabeus fortis uirib;
a iuuentute sua. sit uobis prin
ceps militię. & ipse aget bellū
populi. & uos adducetis ad uos
om̄s factores legis. & uindicate
uindictā p̄p̄li uṙi. Retribuite
retributionē gentib;. & intendite in
p̄ceptū legis. Et benedixit eos. &
appositus est ad patres suos. & de
functus est centesimo & quadrage
simo sexto anno. & sepultus est
a filiis suis in sepulchro patrū suoꝝ
in modin. & planxerūt om̄is isr̄l
planctu magno. Et surrexit iudas
qui uocabatur machabeus filius
eius p̄eo. & adiuuabant eū om̄s
fr̄s eius. & uniuersi q̄ se coniunxe
rant patri eius. & p̄liabant̄ p̄liū
isr̄l cū leticia. & dilatauit glām
p̄p̄lo suo. & induit se loricam sic̄
gygas. & succinxit se arma belli
ca sua in p̄liis. & p̄tegebat castra
gladio suo. Similis factus ē leoni
in op̄ib; suis. & sicut catulus leo
nis rugiens in uenatione. & p̄se
cutus est iniquos p̄scrutans eos.
& q̄ cōturbabant p̄p̄lm suū. eos suc
cendit flammis. & repulsi sunt
inimici p̄ timore eius. & om̄s ope
rarii iniquitatis conturbati sunt.
Et directa ē salus in manu eius.
& exacerbabat reges multos. &
letificabat iacob in op̄ib; suis. &
in s̄clm memoria eius in benedic
tione. ·II·

Perambulabat iudas ci
uitates iuda. & p̄didit
impios ex eis. & auertit

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ita abiist͡ : & nominat᷒ ē usq; ad nouissimū terre; & cōgregauit ꝑeuntes.
Et cōgregauit apollonius gentes & a sa maria uirtutē magnā & multā ad bellandū contra isrt͡. Et cognouit iudas & exiit illi obuiā. & ꝑcussit & occidit illū. & ceciderūt uulnerati multi. & reliqui fugerūt.
Et accepit spolia eorꝫ & gladium apollonii abstulit iudas. & erat pugnans in eo omnib; dieb;. Et audiuit seron princeps exercitus syrie. qđ cōgregauit iudas congregationē & ecclām fideliū secū & ait. Faciā m̄ nomē & glorificabor in regno. & debellabo iudā & eos q̄ cū ipso sunt. q̄ spreuerūt p̄ceptū regis. Et p̄parauerūt se & ascenderunt cū eo castra impiorū fortes auxiliarii. ut facerent uindictā in filios isrt͡. et appropinquauerūt usq; bethoron.
Et exiuit iudas obuiā illi cū paucis. Ut uiderūt aūt exercitū uenientē sibi obuiā. dixerunt iude. Quomō poterim᷒ pauci pugnare ad multitudinē tantā tā fortē. Et nos fatigati sum᷒ ieiunio hodie.
Et ait iudas. Facile est concludi multos in manᷓ paucorꝫ. & n̄ est differentia in cōspectu dī celi. liberare in multis & in paucis. qa n̄ in multitudine exercitus uictoria belli. sed de celo fortitudo est. ·III·

Ecce ipsi ueniunt ad nos in multitudine cōtumaci & sup̄bia. ut disp̄dant nos. & uxores nrās & filios nrōs. & ut spolient nos. Nos uero pugnabimus p animab; nr̄is & legibus nr̄is. & ipse dn̄s conteret eos ante faciē nrām. uos aūt ne timueritis eos.
Ut cessauit aūt loqui. insiluit in eos subito. & contrit᷒ est seron. & exercitus eius in cōspectu ipsi᷒. & p̄sequebat᷑ eū in descensu bethoron usq; in campū. & ceciderūt ex eis octingenti uiri. reliqui aūt fugerūt in terram philistim. Et cecidit timor iude ac frūm ei᷒ et formido sup om̄s gentes in circuitu eorꝫ. & p̄uenit ad regē nomē eius. & de p̄liis iude narrabant om̄s gentes. Ut audiuit aūt antioch᷒ rex sermones istos. irat᷒ ē animo. Et misit & cōgregauit exercitum uniuersi regni sui. castra fortia ualde. & apuit erariū suū. & dedit stipendia exercitui in annū. & mandauit illis ut eent parati ad om̄ia. Et uidit qđ defecit pecunia de thesauris. & tributa regis modica. ꝑpt dissensionē et

plagam quā fecit in terra· ut tolleret
legitima que erant a primis diebꝰ·
& timuit ne non haberet & semel
& bis in sumptꝰ & donatiua· que de
derat ante larga manu· & habun
dauerat super reges qui ante eum
fuerant· Consternatꝰ erat animo
ualde· & cogitauit ire in persidem·
ut acciperet tributa regionū· &
congregauit argentū multū·

LECTIO PRIMA.

RELIQUIT
antiochus lysiam
hominē nobilē· & de genere re-
gali super negocia regia a flumine
eufraten usq; ad flumē egypti· &
ut nutriret antiochū filiū suū·
donec rediret· & tradidit ei me
diū exercitū & elefantos· & man
dauit ei de omnib; que uolebat·
& de inhabitantib; iudeam et hie
rusalē· & ut mitteret ad eos exer
citum ad conterendā & extirpan
dam uirtutē isrl· & reliquias
ierlm· & auferendā memoriā eoꝝ
de loco· & ut constitueret habita
tores filios alienigenas in omnib;
finib; eoꝝ· & sorte distribueret
terrā eoꝝ· Et rex assumpsit partē
exercitus residui· & exiuit ab an
tiochia ciuitate regni sui· anno
centesimo & quadragesimo sep

timo· & transfretauit eufraten fluuiū·
& perambulabat superiores regiones·
Et elegit lysias ptolo ·II·
meū filiū dorimini· & ni
canorē & gorgiam uiros potentes
ex amicis regis· & misit cū eis qua
draginta milia uiroꝝ· & septē mi
lia equitū· ut uenirent in terram iu
da· & disperderent eā secdm uerbū
regis· Et processerunt ut irent cum
uniuersa uirtute sua· & uenerunt
& applicuerunt ammaum in terra cam
pestri· Et audierunt mercatores regi
onū nomen eoꝝ· & attulerunt argentū
& aurū multū ualde & pueros·
et uenerunt in castra ut acciperent fili
os isrl in seruos· & additi sunt ad
eos exercitus syrie· & terre alieni
genarū· Et uidit iudas & fratres eius·
quia multiplicata sunt mala et
exercitus applicabat ad fines eoꝝ·
& cognouerunt uerba regis· que
mandauit populo facere in inte
ritū & consummationē· Et dixerunt
unusquisq; ad proximū suū· Erigamus
deiectionem populi nostri· & pugnemus
pro populo nostro & sanctis nostris· Et con
gregatus est conuentꝰ ut essent
parati ad prelium· & ut orarent
& peterent misericordiam & misera
tiones· & hierlm non habitabatur· sed
erat sicut desertū· Non erat qui

ingrederetur et egrederetur de natis eius
& semen conculcabatur & filii alienige
narum erant in arce. ibi erat habita
tio gentium. Et ablata est uoluptas
a iacob & defecit ibi tybia & cy
thara. ·III·

Et congregati sunt & uenerunt
in masphat contra hierusalem. quia locus
orationis erat ante in masphat in is
rahel. Et ieiunauerunt illa die. & in
duerunt se ciliciis & cinere in ca
pite suo. & disciderunt uestimenta sua.
& expanderunt librum legis de quibus
scrutabantur gentes similitudinem
simulachrorum suorum. Et obtulerunt
ornamenta sacerdotalia & primitias
& decimas. & suscitauerunt nazareos
qui impleuerant dies. & clamauerunt
in celum uoce magna dicentes. Quid
faciemus istis. & quo eos duce
mus? Et sancta tua conculcata sunt et
contaminata sunt. & sacerdotes tui
facti sunt in luctum & humilitatem.
& ecce nationes conuenerunt aduer
sum nos ut nos disperdant. Tu scis
que cogitant in nos. quomodo pote
rimus subsistere ante faciem illorum.
nisi tu adiuues nos? Et tubis ex
clamauerunt uoce magna. Et post
hoc constituit iudas duces populi.
tribunos & centuriones & pente
contarcos & decuriones. Et dixit
his qui edificabant domos & sponsa
bant uxores. & plantabant uineas.
& formidolosis. ut redirent unusquisque
in domum suam secundum legem. Et mouerunt
castra & collocauerunt ad austrum am
maum. Et ait iudas. Accingimini
& estote filii potentes. estote para
ti in mane. ut pugnemus aduersum
nationes has que conuenerunt disper
dere nos & sancta nostra. Quoniam melius est
mori in bello. quam uidere mala
gentis nostre & sanctorum. Sicut autem fuerit
uoluntas in celo sic fiat. Et assump
sit gorgias quinque milia uirorum. et
mille equites electos. & mouerunt
castra nocte. ut applicarent ad ca
stra iudeorum & percuterent eos subi
to. & filii qui erant ex arce erant
illis duces. Et audiuit iudas & sur
rexit ipse & potentes. percutere uir
tutem exercituum regis que erat in
ammaum. adhuc enim dispersus erat
a castris. LECTIO PRIMA.

VENIT GORGIAS
in castra iude nocte.
& neminem inuenit.
Et querebant eos in montibus. quo
dixit. fugiunt hi a nobis. Et cum
dies factus esset. apparuit iudas in
campo cum tribus milibus uirorum tantum.
qui tegumenta & gladios non habe
bant. Et uiderunt castra gentium ua

iuda et loricatos et equitatum in circui
tu eorum. et hi docti ad prelium. Et ait
iudas uiris suis qui secum erant.
Ne timueritis multitudinem eorum et
impetum eorum ne formidetis. Memento
te qualiter salui facti sunt patres
nostri in mari rubro. cum sequeretur eos
pharao cum exercitu multo. Et nunc
clamemus in celum et miserebitur
nostri dominus. et memor erit testamenti
patrum nostrorum. et conteret exercitum
istum ante faciem nostram hodie. et
scient omnes gentes. quia est qui
redimat et liberet israhel. Et leuaue
runt alienigene oculos suos. et
uiderunt eos uenientes ex aduer
so. et exierunt de castris in prelium.
et tuba cecinerunt hi qui fuerant
cum iuda et congressi sunt. et con
trite sunt gentes et fugerunt in
campum. Nouissimi autem ceciderunt
gladio. Et persecuti sunt eos usque
gaheron. et usque in campos idu
mee. et azoti et iamnie. et cecide
runt ex illis ad tria milia uirorum.

Et reuersus est iu ·II·
das et exercitus eius se
quens eum. et dixit ad populum.
Non concupiscatis spolia. quia
bellum certum contra nos est. et
gorgias et exercitus eius in mon
te prope nos. sed state contra ini
micos nostros et expugnate eos. et post
hoc sumetis spolia securi. Et adhuc
loquente iuda. ecce apparuit pars
quedam prospiciens de monte. Et ui
dit gorgias quod in fugam con
uersi sunt sui. et succensa sunt ca
stra. fumus enim qui uidebatur.
declarabat quod factum est. Quibus
illi conspectis timuerunt ualde. aspi
cientes simul et iuda et exercitum
in campo paratum ad prelium. et
fugerunt in campo omnes alien
genarum. Et iudas reuersus est ad
spolia castrorum. et acceperunt aurum mul
tum et argentum et iacinctum et pur
puram marinam et opes magnas.
et conuersi ymnum canebant. et be
nedicebant in celum. quoniam bonus est
quoniam in seculum misericordia eius. Et facta
est salus magna in israhel in illa die.
Quicumque autem alienigenarum euaserunt
uenerunt et nuntiauerunt lysie uni
uersa que acciderant. Quibus au
ditis. ille consternatus animo defi
ciebat. quod non qualia uoluit
talia contigerunt in israhel. et qualia
mandauit rex. ·III·

Sequenti anno congre
gauit lysias electorum uirorum sexa
ginta milia. et equitum quinque
milia. ut debellaret eos. Et ue
nerunt in iudeam. et castra posue

in bethoron. Et occurrit illis iudas cum decem milibus uirorum. et uiderunt exercitum fortem nimis. et orauit et dixit. Benedictus es saluator israel. qui contriuisti impetum potentis in manu serui tui dauid. et tradidisti castra alienigenarum in manus ionathe filii saul. et armigeri eius. Conclude exercitum istum in manu populi tui israel. et confundantur in exercitu suo et equitibus. Da illis formidinem et tabefac audatiam uirtutis eorum. et commoueantur contritione sua. Deice eos gladio diligentium te. et collaudent te omnes qui nouerunt nomen tuum in hymnis. Et commiserunt. et ceciderunt de exercitu lysie quinque milia uirorum. Videns autem lysias suorum fugam et iudeorum audatiam. et quod parati sunt aut uiuere aut mori fortiter. abiit ad antiochiam et elegit milites. ut multiplicati rursus uenirent in iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius. Ecce contriti sunt inimici nostri. ascendamus nunc mundare sancta et renouare. Et congregatus est omnis exercitus et ascenderunt in montem syon. et uiderunt sanctificationem desertam. et altare prophanatum. et portas exustas. et in atriis uirgulta nata. sicut in saltu uel montibus. et pastoforia diruta. Sciderunt uestimenta sua. et planxerunt planctu magno. et imposuerunt cinerem super caput suum. et ceciderunt in faciem super terram. et exclamauerunt tubis signorum et clamauerunt in celum. Tv

Lectio prima.

ORDINAVIT iudas uiros ut pugnarent aduersus eos qui erant in arce. donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes sine macula. uoluntatem habentes in lege dei. et mundauerunt sancta. et tulerunt lapides contaminationis in locum inmundum. Et cogitauit de altari holocaustorum quod prophanatum erat. quid de eo faceret. Et incidit illi consilium bonum. ut destrueret illud. ne forte esset illis in opprobrium. quia contaminauerunt illud gentes. Et demolita sunt illud. et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto. quo adusque ueniret propheta. et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros secundum legem. et edificauerunt altare nouum. secundum illud quod fuit prius. Et edificauerunt sancta. et que intra domum erant intrinsecus. et edem et atria sanctificauerunt.

Et fecerunt uasa noua sancta. et intulerunt
candelabrum et altare incensorum et men
sam in templum. et incensum posuerunt
super altare. et accenderunt lucernas
que super candelabrum erant. et lu
cebant in templo. ·II·
P osuerunt super mensam
panes. et appenderunt uela. et con
summauerunt omnia opera que fece
runt. et ante matutinum surrexe
runt quinta et uicesima mensis
noni. hic est mensis casleu. cen
tesimi quadragesimi octaui an
ni. Et obtulerunt sacrificium secundum
legem. super altare holocaustorum no
uum. quod fecerunt secundum tempus
et secundum diem. in qua contami
nauerunt illud gentes. in ipsa
renouatum est. in canticis et cytha
ris et cynaris et cymbalis. Et ceci
dit omnis populus in faciem. et ado
rauerunt et benedixerunt in celum. eum
qui prosperauit eis. Et fecerunt
dedicationem altaris diebus octo.
et obtulerunt holocausta cum letitia
et salutaria laudis. Et ornauerunt
faciem templi coronis aureis. et
scutulis. et dedicauerunt portas.
et pastoforia. et imposuerunt eis
ianuas. et facta est letitia ma
gna in populo ualde. et auer
sum est obprobrium gentium. Et

statuit iudas et fratres eius. et uniuersa
ecclesia israel. ut agatur dies dedica
tionis altaris in temporibus suis. ab
anno in annum. per dies octo. a quinta
et uicesima mensis casleu. cum leti
tia et gaudio. Et edificauerunt
in tempore illo montem syon. et
per circuitum muros altos. et tur
res firmas. ne quando uenirent
gentes. et conculcarent eum. sicut
antea fecerunt. Et collocauit illic ex
ercitum ut seruarent eum. et mu
niuit eum ad custodiendum bethsu
ram. ut haberet populus munitionem
contra faciem idumee. ·III·
E t factum est ut audierunt
gentes in circuitu. quia edificatum
est altare. et sanctuarium sicut prius. ira
te sunt ualde. et cogitabant tol
lere genus iacob. qui erant inter
eos. et ceperunt occidere de populo
et persequi. Et debellabat iudas
filios esau in idumea. et eos qui
erant in acrabatane. quia circum
sedebant israelitas. et percussit eos
plaga magna. Et recordatus est
malitie filiorum bean. qui erant po
pulo in laqueum et in scandalum in
sidiantes ei in uia. et conclusi sunt
ab eo in turribus. et applicauit ad
eos et anathematizauit eos. et
incendit turres eorum igni. cum

omnib; qui meis erant. Et transiit
ad filios amon. et inuenit manum
forte. et populum copiosum. et thymo
theum ducem ipsorum. et commisit cum
eis prelia multa. et contriti sunt in
conspectu eorum. Et percussit eos. et
cepit gaber ciuitatem. et filias eius.
et reuersus est in iudeam. Et con
gregate sunt gentes. que sunt
in galaad aduersus israhelitas. qui e
rant in finib; eorum ut tollerent eos.
et fugerunt in datheman muniti
onem. et miserunt litteras ad iu
dam et fratres eius dicentes. Congre
gate sunt aduersum nos gentes
per circuitum ut auferant nos. et
parant uenire et occupare muni
tionem in quam fugimus. et thimo
theus est dux exercitus eorum. Nunc
ergo ueni et eripe nos de manib;
eorum. quia cecidit multitudo de
nobis. et omnes fratres nostri qui erant
in locis. ubiq; interfecti sunt. et
captiuas abduxerunt uxores eorum
et natos et spolia. et peremerunt
illic ferme mille uiros. Et ad
huc epistole legebantur. ecce alii
nuntii uenerunt de galilea conscissis
tunicis. nuntiantes secundum hec
uerba. dicentes conuenisse aduer
sum se a ptolomaida et tyro et
sydone. et repleta est omnis

galilea alienigenis ut nos consu
mant. Ut audiuit autem iudas et
populus sermones istos. conuenit
ecclesia magna. cogitare quid face
rent fratribus suis. qui in tribulatio
ne erant et expugnabantur ab eis.

LECTIO PRIMA.

DIXIT IUDAS
symoni fratri suo. Eli
ge tibi uiros et uade libera fratres
tuos in galilea. ego autem et frater
meus ionathas. ibimus in galaaditim.
Et reliquit iosephum filium za
charie. et azariam duces po
puli. cum residuo exercitu in iudea
ad custodiam. et precepit illis di
cens. Preestote populo huic. et
nolite bellum committere ad
uersus gentes donec reuertamur.
Et dati sunt symoni uiri tria
milia. ut iret in galileam. iude
autem octo milia in galaaditin. Et
abiit symon in galileam. et commisit
prelia multa cum gentib; et contrite
sunt gentes a facie eius. et perse
cutus est eos usq; ad portam pto
lomaidis. et ceciderunt de gentib;
fere tria milia uirorum. Et accepit
spolia eorum et assumpsit eos qui
erant in galilea et in arbatis cum
uxorib; et natis et omnib; que erant
illis. et adduxit in iudeam cum letitia
magna.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Iudas machabeus et ionathas ·II·
et fratres eius. transierunt iordanem. et
abierunt uiam trium dierum per deser
tum. et occurrerunt eis nabuthei. et
susceperunt eos pacifice. et narra
uerunt eis omnia que acciderant
fratribus eorum in galaaditide. et quia mul
ti ex eis comprehensi sunt in basara.
et bosor. et inalimus. et in casfor.
et machet. et carnaim. hec omnes
ciuitates munite et magne. sed
et in ceteris ciuitatibus galaaditidis
tenentur comprehensi. et in crastinum
constituerunt admouere exercitum
ciuitatibus his. et comprehendere
et tollere eos in una die. Et con
uertit iudas et exercitus eius uiam
in desertum bosor repente et occu
pauit ciuitatem. et occidit omnem
masculum in ore gladii. et accepit
omnia spolia eorum. et succendit eam
igni. et surrexerunt inde nocte. et
ibant usque ad munitionem. Et fac
tum est diluculo cum alleuassent
oculos suos. et ecce populus multus.
cuius non erat numerus. portantes
scalas et machinas ut comprehen
derent munitionem. et expugna
rent eam. Et uidit iudas quia
cepit bellum. et clamor belli
ascendit in celum. sicut tuba. et
clamor magnus de ciuitate. et
exercitui dixit. Pugnate hodie pro
fratribus uestris. Et uenit tribus ordinibus
post eos. et exclamauerunt tubis. et
clamauerunt in oratione. Et cogno
uerunt castra tymothei quia ma
chabeus est et refugerunt a facie eius
et percusserunt eos plaga magna. et
ceciderunt ex eis in illa die fere octo
milia uirorum. ·III·

Et diuertit iudas in maspha
et expugnauit et cepit eam. et
occidit omnem masculum eius. et sum
psit spolia eius. et succendit eam
igni. Inde surrexit et cepit casbon
et maged et bosor. et reliquas ci
uitates galaaditidis. Post hec autem
uerba congregauit tymotheus
exercitum alium. et castra posuit con
tra raphon transtorrentem. Et mi
sit iudas speculari exercitum. et
renuntiauerunt ei dicentes. Quia
conuenerunt ad eum omnes gentes.
que in circuitu nostro sunt. exercitus
multus nimis. et arabas conduxe
runt in auxilium sibi. et castra po
suerunt transtorrentem parati ue
nire ad te in prelium. Et abiit iudas
obuiam illis. Et ait tymotheus
principibus exercitus sui. Cum appropi
auerit iudas et exercitus eius
ad torrentem aque. si transierit
ad nos prior. non poterimus

sustinere eum · quia potens poterit
aduersum nos · Si uero timuerit tran
sire · et posuerit castra extra flumen
transfretemus ad eos · et poterimus
aduersum illum · Ut autem appropinqua
uit iudas ad torrentem · statuit scri
bas populi secus torrentem · et manda
uit eis dicens · Neminem hominem
reliqueritis · sed ueniant omnes in pre
lium · Et transfretauit ad eos prior
et omnis populus post eum · et contriti
sunt ante faciem eorum omnes gentes ·
et proiecerunt arma sua et fugerunt
ad fanum · quod est in carnaim · Et
occupauit ipsam ciuitatem · et fanum
succendit igni cum omnibus qui in ip
so erant · et oppressa est carnaim ·
et non potuit sustinere faciem iude ·

LECTIO PRIMA.

CONGREGAVIT iudas uniuersos israhelitas
qui erant in galaatithide a minimo
usque ad maximum · et uxores eorum et
natos et exercitum magnum ualde ·
ut uenirent in terram iuda · Et ue
nerunt usque effron · et hec est ci
uitas magna in ingressu posita
munita ualde · et non erat de
clinare ab ea dextera uel sinistra ·
sed per mediam iter erat · Et incluse
runt se qui erant in ciuitate · et
obstruxerunt portas lapidibus ·

Et misit ad eos iudas uerbis pacificis
dicens · Transeamus per terram uestram
ut eamus in terram nostram · et nemo
uobis nocebit · tantum pedibus tran
sibimus · Et noluerunt eis aperire · Et
precepit iudas predicare in castris ·
ut applicarent unusquisque in quo
erat loco · Et applicuerunt se uiri uir
tutis · et obpugnauit ciuitatem
illam tota die et tota nocte · Et tra
dita est ciuitas in manu eius · et
peremerunt omnem masculum in ore
gladii · et eradicauit eam et acce
pit spolia eius · et transiuit per totam
ciuitatem super interfectos · Et trans
gressi sunt iordanem in campo
magno contra faciem bethsan · Et
erat iudas congregans extremos ·
et exhortabatur populum per totam uiam ·
donec uenerunt in terram iuda · Et
ascenderunt in montem syon cum leti
tia et gaudio · et obtulerunt holo
causta · quod nemo ex eis cecidisset
donec reuerterentur in pace · II
In diebus quibus erat iudas et io
nathas in terra galaad · et symon
frater eius in galilea contra faci
em ptolomaidis · audiuit iose
phus zacharie filius · et azarias
principes uirtutis · res bene ge
stas et prelia que facta sunt · et
dixit · Faciamus et ipsi nobis

nom̄ · ⁊ eam⁹ pugnare aduersū gen
tes que in circuitu nr̄o sunt · Et p̄ce
pit his qui erant in exercitu suo
⁊ abierunt iamniā · ⁊ exiuit gor
gias de ciuitate · ⁊ uiri eius ob
uiam illis in pugnā · ⁊ fugati
sunt iosephus ⁊ azarias usq;
in fines iudee · Et ceciderunt in
illa die de populo isrl̄ ad duo
milia uiri · ⁊ facta est fuga ma
gna in p̄plo · quia non audiert
iudam ⁊ fr̄s eius · existimantes
se fortit̄ facturos · Ipsi autem
non erant de semine illoꝝ uiroꝝ
p̄ quos salus facta est in isrl̄
Et uiri iuda magnificati sunt
ualde in conspectu omniū isrl̄
⁊ gentiū omniū · ubi audiebat̄
nomen eoꝝ · Et conuener̄ ad eos
fausta clamantes · Et exiuit iu
das ⁊ fr̄s eius · ⁊ expugnabat
filios esau in t̄ra que ad austrū
est · ⁊ p̄cussit cebron ⁊ filias
eius · ⁊ muros eius · ⁊ turres suc
cendit in circuitu · ⁊ mouit ca
stra · ut iret in t̄ram alienigena
rum · ⁊ p̄ambulabat samariā ·
In illa die ceciderunt sacerdotes in
bello · dū uult fortiter facere ·
dum sine consilio exiit in p̄lū ·
⁊ declinauit iudas in azotū ·
in t̄ram alienigenarū · et euer
tit aras eoꝝ ⁊ spolia deoꝝ suoꝝ
succendit igni ⁊ cepit spolia
ciuitatū · ⁊ regressus est in t̄ram
iuda · III ·

Et rex antiochus p̄am
bulabat superiores regiones · ⁊
audiuit esse ciuitatem elymai
dem in p̄side nobilissimā · et
copiosā in argento ⁊ auro ·
templūq; in ea locuplex ual
de · ⁊ illic uelamina aurea · et
lorice ⁊ scuta que reliquit ale
xander philippi rex macedo ·
qui regnauit primus in grecia ·
⁊ uenit et querebat ciuitatem
capere ⁊ p̄dari eam ⁊ n̄ potuit
q̄m innotuit sermo his q̄ erant
in ciuitate · Et insur̄rexerunt
in p̄lū · ⁊ fugit inde ⁊ abiit
cū tristitia magna · ⁊ reuersus
est babyloniā · Et uenit qui
nuntiaret ei in p̄side · quia fu
gata sunt castra que erant in
terra iuda · ⁊ quia abiit lysias
cū uirtute forti in p̄mis · ⁊ fu
gatus a facie iudeoꝝ · ⁊ inua
luerunt armis ⁊ uirib; ⁊ spo
liis multis · que ceperunt · ⁊
quia diruerunt abhominatio
nem quā edificauerat sup alta
re qd̄ erat in ierl̄m · ⁊ sc̄ificatio
tionem sic̄ p̄us circūdederūt

muris excelsis. sed et bethsuram ciuitatem suam. Et factum est ut audiuit rex sermones istos expauit. et commotus est ualde. Et decidit in lectum. et incidit in languorem pre tristitia. quia non est factum sicut cogitabat. et erat illic dies multos quia renouata est in eo tristitia magna. et arbitratus est se mori. et uocauit omnes amicos suos et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis et concidi. et corrui corde pre sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantam tribulationem deueni. et in quos fluctus tristitie. in quibus nunc sum. qui iocundus eram et dilectus in potestate mea. nunc uero reminiscor malorum que feci in hierusalem. unde abstuli spolia argentea et aurea. que erant mea. et misi auferri habitantes iudeam sine causa. Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me mala ista. et ecce pereo tristitia magna in terra aliena. Et uocauit philippum unum de amicis suis. et preposuit eum super uniuersum regnum suum. et dedit ei diadema et stolam suam et anulum. ut adduceret antiochum filium suum. et nutriret eum et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex. anno centesimo quadragesimo et nono.

Dom. v. ante natalem domini. Incipit Daniel propheta. Daniel legendus est post ezechielem. Ad matutinas Lectio. i.

DANIHELEM prophetam iuxta septuaginta interpretes domini saluatoris ecclesie non legunt. utentes theodotionis editione. et hoc cur acciderit ignoro. Siue ergo quia sermo chaldaicus est. et quibusdam proprietatibus a nostro eloquio discrepat. noluerunt septuaginta interpretes easdem lingue lineas in translatione seruare. siue sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldeam linguam sciente editus liber est. siue aliud quid cause extiterit ignoro. Hoc unum affirmare possum. quod multum a ueritate discordet. et recto iudicio repudiatus sit. Sciendum quippe danielem maxime et esdram hebraicis quidem litteris sed chaldeo sermone conscriptos. et unam hieremie pericopen. iob quoque cum arabica lingua habere plurimam societatem. Denique et ego adolescentulus post quintilianum